

Toimetaja veerg

Päivi Märjamaa,
toimetaja

Soojad ilmad on kusagile viibima jäänud ja pika, pimedada talve järel tunnevad paljud, et on energias tühjaks pumbatud. Kõik tundub nii väsitav ja kohati üle jõu käiv. On krooniline väsimus: töö on vastik ja mittetöötamine samuti, kodused asjad ei edene ning meelelahutusekski pole erilist tuju. Ainult magada tahaks ja uni on igal silmapilgul ka varnast võtta.

Kõik asjad juhtuvad alati mingil põhjusel või mingite asjade pärast. Äkki jäi möödunud suvine puhkus nautimata ja patareid pooltühjaks, või on kanda võetud suurem töökoorem kui keha ja vaim taluda suudavad. Oma kindel panus väsimusele on kindlasti ümbritsevas elus toimuv – pinged, stress ja rahutused on inimesi pannud kartma ja kurbust tundma. Kurbus väsitab, pole enam jõudu olla salliv, suhtumine eri teemadesse ja hoiakutesse ei sisalda enam alati respekti, tüdimus paneb meid oma antipaatiad välja näitama, pole tahtmist neist enam üle olla. Vastuolus mõistuse ja tunnete vahel võivad viimasel ajal tihti tunded.

Olen märganud ka seda, et inimesed kipuvad kevadeti kergemini süüdistama teisi, tähtsustama tegelikult tühiseid asju, olema kriitilised ja viguotsivad eelkõige kaasinimeste suhtes. Paraku ei kao kevadväsimus oma sappi teistele kaela paisates ja ennast stressist ülekaaluliseks süües. Parim kevadreipuse vitamiin on palju toredaid inimesi enda ümber ja nagu soovib psühhiaater Jüri Ennet – enda kehaliselt erkinoolelikult või vaimset jaankrossilikult kujundamine, treenimine – vastavalt oma erialale, noorusele/eale, vajadustele. Siis on lootust teineteisemõistmisele ja kohta tolerantsele.

Kaja Udso,
seltsimaja juhataja

Puhja seltsimaja tähistas 14. aprillil oma sajandat aastapäeva juubelilavastusega „Rätsep Õhk ja tema õnneloos“, milles löid kaasa peaaegu kõik seltsimaja isetegevuslased – kokku üle saja inimese. Miks valisime seltsimaja 100. aastapäeva lavastuseks just August Kitzbergi talupojajandi „Rätsep Õhk ja tema õnneloos“? Ikka selleks, et hoida ja jätkata Puhja rohkem kui sajandipikkust muusikalavastuste traditsiooni. Samas soovisime, et lavastuses saaks kaasa lüüa ka kõik meie teised isetegevuskollektiivid. Veel oli valikut tehes oluline, et lavastusel oleks meie kodukandiga seos. „Rätsep Õhk ja tema õnneloos“ sobis selleks suurepäraselt, kuna muusika on näitemängule kirjutanud helilooja Eduard Oja, kelle sünnipaik on Palupõhja.

Täname kogu südamest kõiki, kes andsid oma panuse juubeliürituse õnnestumisse! Etenduse lavastas Astrid Allik, muusikalised juhid – Anne Soosaar ja Ruth Luts, produtsent Kaja Udso, saatemuusika Arvo Annuk. Tantsud õpetasid Vaike Podar, Katrin Hommik ja Ave Lääne. Aitäh näiteringile, naiskoorile, Endel Koppelile, Sügisõitele, Rukkilillele, Opsalile, Puhjapiigadele, Sinilinnule ja puhkpilliorkestrile! Suur

tänu õnnitlejatele heade sõnade, kauniste lillede eest ja kingituste eest! Aplaus meie suurepärasele publikule!

Õhtu jätkus kohvi- ja šampanjalauaga. Piduliste hea tuju eest hoolitsemise usaldasime pejuht Madis Ligi ja tantsuansambli „Matibänd“ hooleks.

Seltsimaja juubelilavastus ja – pidu said läbi erinevate projektide rahalist toetust Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupilt ja Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskusest. Suur tänu meie kultuurielu toetamise eest!

Usun, et kõige paremaks ja väärtuslikumaks juubelikingituseks meile kõigile siin Puhja vallas on aga värskelt renoveeritud seltsimaja. Selle eest palju tänu koduvallale ja Kultuuriministriumile!

Sada aastat tagasi said puhjalased hakkama millegi tõeliselt suurega – oma nappide vahendite ja võimalustega suudeti ehitada seltsimaja. Tähendab, seda oli väga vaja. Väga vaja on seda maja meile kõigile ka täna, 100 aastat hiljem.

Puhjas on läbi sajandite suudetud väärikalt au sees hoida meie kultuuritraditsioone – teeme seda üheskoos ka homme!

Foto Kalju Tisler.

Volikogu väljasõiduistung

*Viive Paltseri,
vallasekretär*

Seekordne volikogu istung toimus väljasõiduistungina Puhja alevikus, endistes talupoe ruumides. Istungil osales 12 volikogu liiget, puudus volikogu liige Jaan Naarits. Väljasõiduistungi eesmärgiks oli tutvustada volikogu liikmetele vallale ostetud ruume ja näidata kinnisvara sobivust plaanidega.

Istungil jagas vallavanem Vahur Jaakma informatsiooni istungitevahelisel perioodil toimunud. Tähtsaimaks tuleb pidada 14. aprillil toimunud Puhja Seltsimaja remondijärgset taasavamist ja 100. aastapäeva tähistamist. Volikogu liikmed tegid märkuse suurürituse nabi teavitamise kohta valla lehes.

Sõlmitud on lepingud Puhja raamatukogu ja loodava huvikeskuse remonditööde teostamiseks endistes talupoe ruumides. Üldehituse teostajaks seal valiti parim pakkuja OÜ Elta Ehitus (maksumus 102 tuhat krooni) ja kommunikatsioonide paigaldamise teostajaks OÜ Ervin Ehitus (maksumus 505 tuhat krooni).

Lõppjärgus on tööd Ulila perearsti ja apteegi ruumides. Ulila raamatukogu fondiruumides on sanitaarremont lõpetatud, Puhja Seltsimaja inventari laoruumi laiendus on valmimas. Valminud on Puhja Gümnaasiumi õppe- ja vabaajakeskuse (kooli töökoda) ehitusprojekt.

23. aprillil kuulutati välja Tartu maa-

konna valdade ühisprojekti "Külad valgeks" raames riigihange, milles Puhja vald osaleb ühe miljoni krooniga. Ehitusnõunik Juhan Pruusapuu selgitas mis-sugused teed ja tänavalõigud on sellesse projekti lülitatud.

Vallavalitsus organiseeris suuremõõtmeliste jäätmete kogumise igakevadise aktsiooni, mille käigus oli kõikidel valla inimestel võimalus oma mittevajalikud esemed ära anda (3 konteinerit, 6 tühjendamist).

Vaatamata halbadele ilmastikuoludele toimus jüripäeva matk, matkast võttis osa 82 inimest.

Alates 16. aprillist k.a on Puhja valda tööle võetud uus majandusnõunik Raido Kutsar.

Vallavanemale esitatud küsimuste ja märkuste põhjal saab järelduse teha, et valla heakord paneb inimesi väga muretsema, et leidub inimesi, kellele ei loe ka kehtestatud heakorra eeskirjad. Seetõttu tehti ettepanek võtta tööle inimene, kes oleks nõus teiste järelt koristama.

Maaküsimused oli istungile ettevalmistanud maanõunik Eda Vihand ning arutelu tulemusena võeti vastu otsused:

- 1) otsus nr 15 Möisanurme külas Tõnu Halliku omanduses oleva Linnamäe kinnistu jagamine 4-ks katastriüksuseks, neist 3 krunti elamumaaks;
- 2) otsus nr 16 Puhja alevikus Nooruse 20 valla poolelioleva ehituse vundamentaluse maa ja seda teenindavaks territooriumiks vajamineva maa

munitsipaalomandisse taotlemiseks. Taotletava maa sihtotstarbeks määrati 60% elamumaa, 20% ärimaa ja 20% sotsiaalmaa.

Seejärel esines ettekandega vallavanem Vahur Jaakma vallavalitsuse ettepanekutega Nooruse 2a edasisest tulevikust ja ruumide planeeringust. Seetõttu korraldatigi volikogu istung eelnimetatud aadressil, et ka volikogu liikmetel tekiks ettekujutus planeeritavast ja neil oleks võimalus omapoolseid ettepanekuid esitada. Vallavalitsuse ettepanek oleks: esimese korruse ruumidesse kolib Puhja raamatukogu, kus saavad olema lisaks raamatute laenutusele ka avalik internetipunkt 4 arvutikohaga ja lugemisnurk lugejatele. Esimese korruse koridori on plaanitud paigaldada ka pingid bussiootajatele. Teisele korrusele tuleksid ruumid noortele ja eakatele inimestele – sisustatakse piljardisaal, samuti avalik internetipunkt 4 arvutikohaga, eakate kooskäimiseks eraldi tuba, köögiblokk ja pesumasin pesu pesemiseks. Et nimetatud projektid edukalt käivituksid, tuleb moodustada uus allasutus (nimi täpsustamisel) ja võtta tööle asutuse juhataja, kes hakkaks sealset tööd juhtima, üritusi korraldama ja koordineerima. Kõik plaanitu võiks teostuda käesoleva aasta sügisel.

Volikogu liikmed võtsid esitatud informatsiooni teadmiseks. Konkreetsemad otsused tulevad järgmistelt istungitelt.

Puhja valla 2007. aasta eelarve

Valla eelarve tulud, kulud ja finantseerimistehingud

Kinnitada Puhja valla 2007. aasta eelarve tulud summas

31 308 636 krooni, kulud summas 37 190 636 krooni ja finantseerimistehingud summas 5 882 000 krooni.

ARTIKKEL	TULU NIMETUS	SUMMA
3	TULUD	31 308 636
30	MAKSUD	13 197 000
3000	Füüsilise isiku tulumaks	12 700 000
3030	Maamaks	497 000
32	KAUPADE JA TEENUSTE MÜÜK	1 616 000
320	Riigilõivud	14 000
322	Kaupade ja teenuste müük:	1 595 000
3220	Haridusasutuse maj. tegevusest	1 560 000
	Lasteaedades toiduraha	290 000
	Lasteaia õppemaks	110 000
	Koolides toiduraha	-
	Muusikaklassitasu	60 000
	Muud haridusasutuse tulud	
	Toetused teistelt KOV-ilt	1 100 000
3221	Kultuuri- ja kunstiasutuste maj. tegevusest	5 000
3222	Sportitegevusest	-

3225	Elamu- ja kommunaalasutuste maj. tegevusest (sauna tulu)	30 000
3226	Keskkonnaasutuste maj. tegevusest	-
3229	Üldvalitsemisasutuste maj. tegevus	-
3237	Tasu äritegevusega tegelemise õiguse loa eest	3 000
3238	Muu kaupade ja teenuste müük (maauksuse erastamine)	4 000
38	MUUD TULUD	520 000
3811	Rajatiste ja hoonete müük	-
3820	Intressi- ja viivisetulud hoiustelt	3 000
3882	Saastetasu	27 000
3888	Muud laekumised (elektriliitumise müük)	-
38250	Üleriigilise tähtsusega maardlate kaevandamistasu (turvas)	200 000
38254	Laekumine vee-erikasutusest	290 000

35	TOETUSED	15 975 636
	Sihotstarbelised toetused	12 841 336
	jooksvateks kuludeks	
3500.9	Toetused välismaalt	-
	Toetused riigilt ja riigiasutustelt	12 785 706
352.00.17	Toetusfond § 4 kokku	12 668 000
	1.Toetusfond § 4 lõige 1	5 349 000
	2. Toetusfond § 4 lg 2	7 319 000
	s.h. eraldised hariduskuludeks	6 536 000
	s.h. haridus- ja kultuuritöötajate palkade ühtlustamiseks	-
	s.h. eraldised toimetulekutoetusteks	280 000
 s.h. Hooldaja toetus	-
	s.h. eraldised koolilõunaks	503 000
3500.00.02	Haridus- ja Teadusministeerium	
3500.00.11	Sotsiaalministeerium	-
3500.00.06	Kultuuriministeerium	
3500.00.08	Põllumajandusministeerium (koolipiim)	-
3500.00.14	Maavalitsus	-
3500.00.16	Vabariigi valitsuse reserv	-
3500.00.09	Rahandusministeerium	117 706
3500.02	Toetused aval.-õigusl. jur.isikutelt (Kultuurkapital)	-
3500.03	Toetused sihtasutustelt (Tiigrihüppe SA, KIK)	55 630
3528	Toetused muudelt residentidelt (TOL)	-
3502	Sihotstarbelised toetused põhivara soetamiseks	3 134 300
3502.00	Kultuuriministeerium	1 600 000
3502.00	Siseministeerium	859 300
3502.00	Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium (teede remont)	675 000
	KULUDE NIMETUS	SUMMA
	KULUD TEGEVUSALADE JÄRGI	37 190 636
01	Üldised valitsussektori teenused	3 238 210
01111	Volikogu	126 700
	personalikulu	91 200
	majandamiskulud	35 500
01112	Vallavalitsus	1 412 000
	personalikulu	815 000
	majandamiskulud	597 000
01120	Reservfond	306 810
01112	Keskne raamatupidamine	730 000
	personalikulu	659 000
	majandamiskulud	71 000
01330	Muud üldised teenused (registripidaja, IT)	256 200
	personalikulu	208 000
	majandamiskulud	48 200
01600	OV liikmemaks ja ühistegevus	101 500
01700	Valitsussektori võla teenindamine	305 000
03	Avalik kord ja julgeolek	50 000
03100	Politsei	15 000
03200	Päästeteenistus	10 000
03600	Muud avaliku korra ja julgeoleku kulud	25 000
04	Majandus	2 884 726
04210	Maakorraldus (maanõunik, inventariseerimine)	418 900
	personalikulu	277 300
	majandamiskulud	71 600
	kapitalikulud	70 000
04350	Elektrienergia	5 200
04360	Soojamajandus	150 000
04510	Vallateede- ja tänavate korrashoid	910 000
	majandamiskulud	200 000
	kapitalikulud	710 000
04512	Transport (bussijuht, valla bussi kindlustus)	187 426
	personalikulu	164 626

	majandamiskulud	22 800
04740	Territoriaalne planeerimine	315 000
04900	Heakord	218 800
	personalikulu	8 800
	majandamiskulud	210 000
04900	Majandusalaste tegevuste haldamine (maj. nõunik, eskiisprojektid)	679 400
	personalikulu	519 900
	majandamiskulud	159 500
05	Keskkonnakaitse	266 100
05100	Jäätmekäitlus (prügivedu)	155 100
	1 Ohtlike jäätmete kogumispunkt	8 800
	personalikulu	8 800
	2 Prügivedu	80 000
	3 Projekt "Keskkonnaga ei mängita"	66 300
05200	Heitveekäitlus	31 000
05400	Bioloog. mitmekesisuse ja maastiku kaitse, haljastus (tiigid, karjäär)	80 000
	1 Veekogud (Puhja tiigid, Rääsi Vesikjärv)	70 000
	2 Kiigemägi	10 000
06	Elamu- ja kommunaalmajandus	2 028 100
06300	Veevarustus	431 000
	majandamiskulud	15 000
	eraldised	156 000
	kapitalikulud	260 000
06100	Elamumajanduse arendamine	153 800
06400	Tänavavalgustus	1 204 300
06602	Kalmistud	121 000
	personalikulu	64 000
	majandamiskulud	57 000
06604	Saun	90 500
	personalikulu	40 000
	majandamiskulud	50 500
06605	Muud elamu- ja kommunaalmajanduse kulud (Ulila apteek, juuksur)	27 500
07	Tervishoid	377 500
07210	Ambulatoorsed teenused	338 000
	1 OÜ-Puhja-Perearst (eraldised)	100 000
	2 OÜ Ulila Perearst	238 000
	personalikulu	14 400
	majandamiskulud	23 600
	eraldised	200 000
07340	Haiglateenused	18 000
07400	Avalikud tervishoiuteenused (terviseüritused)	20 000
07600	Muud tervishoiukulud (ravikindl.)	1 500
08	Vaba-aeg, kultuur ja religioon	8 283 300
08109	Vaba-aeg- ja spordiüritused	95 000
08201	Raamatukogud	3 589 600
	1 Puhja raamatukogu	3 178 800
	personalikulu	176 000
	majandamiskulud	92 800
	kapitalikulud	2 910 000
	2 Ulila raamatukogu	254 900
	personalikulu	112 000
	majandamiskulud	142 900
	3 Uula raamatukogu	155 900
	personalikulu	112 000
	majandamiskulud	43 900
08202	Puhja seltsimaja	3 834 200
	personalikulu	440 000
	majandamiskulud	394 200
	kapitalikulud	3 000 000
08106	Uula Huvikeskus	310 000
	personalikulu	196 000
	majandamiskulud	114 000
	kapitalikulud	-
08208	Kultuuriüritused	120 000

08300	Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused (vallaleht, AIP, weebileht)	180 000
	personalikulu	-
	majandamiskulud	180 000
08400	Religioon	10 000
08600	Puhja Huvikeskus	144 500
	personalikulu	32 000
	majandamiskulud	112 500
09	Haridus	17 182 000
09110	Lasteaiad	3 538 600
	1 Puhja lasteaed	3 443 600
	personalikulu	2 625 350
	majandamiskulud	818 250
	kapitalikulud	-
	3 Lasteaia kohamaks linnale	95 000
09220	Põhikoolid ja gümnaasiumid	13 346 400
	1 Puhja Gümnaasium	13 146 400
	1.PG riiklik finantseerimine	6 126 500
	personalikulu	5 719 360
	majandamiskulud	407 140
	2.PG vald	7 019 900
	personalikulu	2 716 400
	majandamiskulud	2 336 500
	kapitalikulud	1 967 000
	liisingu käibemaks	-
	2 Koolituskulud teistele valdadele ja linnadele	200 000
09600	Õpilasteveo eriliinid	269 000
09601	Hariduse abiteenused	28 000
10	Sotsiaalne kaitse	2 880 700
10121	Sotsiaalhoolekande teenused puuetega inimestele	82 800
	personalikulu	51 200
	majandamiskulud	27 600
	eraldised	4 000
10200	Eakate sots. hoolekande asutused	635 000

	1 Üldhoolekodu	231 000
	2 Ulila keskus	404 000
	personalikulu	152 000
	majandamiskulud	252 000
10201	Sotsiaalhoolekande teenused eakatele (jõulutoetus)	39 200
10402	Sotsiaalhoolekande teenused peredele ja lastele	222 000
	1 Ühekordsed sotsiaaltoetused	222 000
	2 Koolitoetus	-
10600	Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele (Rämsi sotsiaalkorter)	20 000
10701	Toimetulekutoetus	643 000
	personalikulu	97 000
	majandamiskulud	11 600
	eraldised	534 400
10121	Hooldaja toetus	927 300
	personalikulu	205 300
	majandamiskulud	30 000
	eraldised	692 000
10900	Sotsiaalse kaitse alaste tegevuste haldamine (sots. nõuniku tegevuskulud)	311 400
	personalikulu	277 300
	majandamiskulud	34 100
	kapitalikulud	-
	KOKKU KULUD	37 190 636
ARTIKKEL	FINANTSEERIMISTEHINGUD	5 882 000
20.5	Kohustuste suurenemine	3 600 000
2081.5.8	Laenude võtmine	3 600 000
20.6	Kohustuste vähenemine	- 788 000
2082.6.8.	Kapitalirendi maksed (põhilaen)	-
2081.6.8	Laenu tagasimaks	- 788 000
10.1.	Finantsvarade suurenemine	-
1011.1.1	Aktsiate ost	-
1001	Muutus kassas ja hoiustes (aasta alguse kulude katteks suunatud jääk)	3 070 000

KULTUURILOOLISI KILDE

Puhja Laulu ja Mängu Selts

Silvia Luksep

„Sirp ja Vasar“ nr. 8 (897), 24. veebruar 1961

Üle 70 aasta tagasi, 12. veebruaril 1889. a., tulid 13 puhjalast kokku selleks, et asutada Puhja Laulu ja Mängu Selts, mille põhikiri oli eelnevalt – 30. oktoobril 1888 – kinnitatud.

Tol ajal oli üks Puhja kultuurielu juhte kihelkonnakooliõpetaja G. Wulff (Õis), hingestatud laulu „Örn ööbik“ sõnade autor. Wulff oli seltsi esimene abipresident ja hiljem selle president kuni Amblasse kooliõpetajaks siirdumiseni. Sidemed armsaks saanud Puhjaga ei katkestanud ta hiljemgi ja oli seltsi auliige.

Sama aasta 5. märtsil tuli kokku esimene peakoosolek, millest aga halva ilma tõttu võttis osa vähe rahvast. Selts hakkas tegutsema – oli vaja tegevuskapitali. Otsustati korraldada pidusid ja näitismüüke. Ja selts ei töötanudki just kahjudega, kasumid kõikusid 1(!) kuni 100 rublani aastas. Sisseastumismaksuks määrati 2 rubla, mis olusid arvestades nii väike summa polnudki. Siiski sai selts oma jõududega muretseda orkestrile pille ja anda toetusi, peamiselt 10- rublaseid, mitmesuguste

Puhja Seltsimaja, fotod seltsimaja arhiivist.

ürituste – J. W. Jannseni mälestussamba püstitamise, rahvaviiside kogumise jm. - heaks.

Elavad ja huvitavad olid tolaegsed peakoosolekud. Peale ametliku osa peeti mitmesuguseid kasvatusliku sisuga referaate ega puudunud ka kooride ettekanded.

Vastavalt tavale valiti seltsi auliikmeteks esialgu aadlisoost kirikuvõõrmünder ja kihelkonnakohtunik ning kirikuõpetaja, hiljem juba ka A. Spenk-Läte.

Kuid ilmalike ja vaimulike võimudega ei läinud kõik sugugi nii libedasti. Nii näiteks kavatseti avapidu teha 26. märtsil (asutamise aastal). See jäi ära, sest ei jõudnud kohale luba „kõrgemalt poolt“. Järgmisel tähtpäeval, mis juhtus olema kirikupüha (nn. palmipuude püha) ei lubanud pidutseda kohalik kirikuõpetaja.

Nagu ikka uue algatuse, nii oli ka selle seltsi suhtes rahvas hulgas veel palju eelarvamusi. Ühel seltsi koosolekul kerkiski üles küsimus – mida teha seltsi laimajatega?. Sellele anti järgmine vastus: „On ta mees, kel oma mehe väärtus, saab ta vastutamisele tõmmatud, on ta aga mehe nime kandja ainult, siis tema laimatus tähele panemata jätta.“

Iseloomustav on ka järgmine kahekõne koosolekul.

Küsimus: „Kas m a l e (minu sõrendus. S. L.) on ka palju kasu toonud?“

Vastus (Wulff): „Male on niisugune viguriline ja vigurituga mäng, mida raha peale ei mängita. Pealegi on ta kasulik selles mõttes, et siin viib võidule terav mõistus, mitte õnn.“

Küsimus leidis aga siiski et seltsi raha 80 kopikat on kulutatud omavoliliselt ja kasutult. Ja jätkas diskussiooni veel hiljemgi.

Tol ajal peetud kõned olid elavad, piltlikud. Asudes seltsi liikmetele aastaaruannet esitama, alustab Wulff järgmise võrdlusega: „Läheb perenaine naabrijõmpsikat vaatama, tahab ta näha, palju see paisunud, et siis sündsalt ja südamlikul viisil talle seda ja teist soovida“, kui seltsil on raskusi, leiab ta kõnekäänu „hea on sel, kes noores eas iket kannab – tulevikus siis ehk kergem.“

Kõige suuremaks mureks oli „oma toa ja oma loa küsimus. See on õieti niisama vana kui selts isegi. Kogu aeg oli koosolekuid peetud kooli- või vallamajas, kooriharjutusi Normanni juures Tarvojal või orkestrijuhi juures. Pidusid aga suuremates taludes, koolimajades (Suure Konguta Matuhansul, aabramil, Sooval, Ulila „Siberis“) ja kontserte tihti kõstri aias. 1890. aastal algatati mõte, et selts peaks toetama käsilolevat kirikumõisa küüni ehitamist, et küün saaks pikem ja sobiv näitemängu tegemiseks.

Konkreetsema kuju omandab seltsimaja ehitamise mõte 1904 aasta alguses. Tehakse kalkulatsioon. Puumaja (saal, lava, einelaud, riidehoid) arvatakse ehitada saavat 3000 rublaga (tegelikult läks maksma pisut vähemgi). Laenu tehakse Tartu Laenu ja Hoiu Ühisusest, leitakse vastutajad. Pakuti tööd välja, osa neist aga tehti ühiskondlikus korras. Ja hoone hakkab kerkima. ... 17. detsember 1906 on suur päev! Palju külalisi on tulnud seltsimaja avamisele. On, mille üle uhkust tunda. Kõik see on ju tehtud omal jõul.

Kuidas arendas selts rahva vaimuelu? Muidugi laulukooride, orkestri ja näitemängude abil. Üheks väga oluliseks vormiks olid ka referaadid, mida seltsiliikmed pidasid seltsi koosolekutel. Nende temaatika oli laiahaardeline. Üks lemmikteemasid oli muusika, sest „laul vähendab vaeva, mäng seletab taeva“, muusika aga olevat „ülem lõbudest“. Tutvustati heliloojate elu ja loomingut – Beethooven, Kappel, Läte, M. Hermann (Miina Härma) ja Kunileid-Saebelmann.

Juba esimesel koosolekul rääkis Wulff rahvaluule kogumise vajadusest vastuseks Jakob Hurda üleskutsele. Ta näitas koosolijaile Hurda Pilti ja lubas olla vahendajaks tema ja koguja vahel. K. Normann tutvustas kuulajaile vanade eestlaste lauluarmastust ja eesti rahvalaulu, millesse on kätketud suure rahva kogumise hallist hauani.

Suure vaimustusega töötasid koorijuhid. Kuigi koorid olid meie mõiste järgi pigem ansamblid. Nii oli meeskooris I ja II tenoreid 3 ja I ja II basse 2, segakooris 3 sopranit, 3 alti, 2 tenorit ja 1 bass (1890.aasta andmeil). Koorid esinesid tublilt pildudel ja seltsi juhtide sünnipäevadel, kuid mitte alati ei käidud korralikult proovidel, nii et koorijuht Normann vahepeal arvas „koori lainetest kantud ja kaotatud olevat“

Ka orkestril oli kooskäimisega raskusi. Nii peeti aastast (1890) 29 harjutust, kuid ainult 7 harjutusel olid kõik mängijad kohal. Aasta jooksul õpiti ära 20–30 pala. Näitemängud olid tol ajal peamiselt ühevaatuselised naljad. Nii näiteks läksid suure menuga tükid nagu „Köögi Kata“, „Kuidas nõiaks saab?“, „Jaht majas“ jt.

Seltsimaja avamisel aga toodi juba lavale Niedra „Maa“.

Kahekümnenda sajandi algaastail kerkis päevakorda karskusseltsi asutamise mõte. Tehti ettepanek lauluseltsi likvideerimiseks ja karskusseltsi asutamiseks, sest kuigi oli õnnestunud nõuda Puhja kõrtsi sulgemist, tegutsesid salakõrtsid tulusalt edasi. Lauluseltsi kaitseks võttis koosolekul sõna K. Normann, kes ütles, et „head asja tuleb teha tasa ja targu, sest teise seltsi asutamine on lauluseltsi surmanõu ja vana kaevu ei või enne kinni ajada, kui uus valmis on ...“ Laulu ja mänguseltsi tegutsebki veel mõni aeg edasi. Siis peab ta oma koha andma Haridusseltsile (asut. 1913), mille tegevusraadius kujuneb palju laiemaks, hõlmates koole ja raamatukogusid.

Kuidas elab Puhja Gümnaasium?

Suur pidu jälle peetud

Reet Lepik,

Puhja Gümnaasiumi direktori asetäitja õppekasvatustöö alal

*Hetke vaid mõni mälestus kestab,
kuid on neid, mida minna ei lasta.
Küllap siis on meil väga neid vaja,
sest nad leiavad aja, külastavad meid taas.
(Ott Arder)*

Need luuleread juhatasid sisse Puhja hariduselu 320. aastapäeva üritused ja Puhja kooli vilistlaspäeva 21. aprillil 2007. aastal.

Vilistlaspäev algas hommikuste korvpallimängudega kooli võimlas.

Keskpäevaks olid välja kuulutatud klassijuhatajatunnid. Keskkooliaegadest on 19 klassijuhatajat teele saatnud 37 lendu, gümnaasiumiaastatest 11 klassijuhatajat 10 lendu.

Õpetaja Lehte Vihandil on klassijuhatajana olnud 5 keskkoolilendu üle 100 õpilasega; Maie Jurakul – 4 lendu keskkoolist ja 1 gümnaasiumist, kokku üle 100 õpilase; Jaan Mülleril – 5 lendu keskkooliajast ja peaaegu 100 õpilast, Iivi Lehtmal – 4 keskkoolilendu peaaegu 100 õpilasega, Silvi Mülleril – 2 lendu keskkoolist ja 1 gümnaasiumist.

Mälestuskäik Puhja kalmistule viis kunagisi õpetajaid ja koolikaaslast meenutama.

On õpetajaid, keda nende kunagised õpilased enam kohata ei saa. On meie õpilasi, keda me enam kunagi ei kohta. On sõpru ja kalleid kaaslast, kelle juurde on võimalik vaid mälestustes tagasi minna...

Aktusele Puhja Seltsimajja kogunes saalitäis kuulajaid-vaatajaid. Ernst Enno luuletuse "Nad ei vaata tagasi!" on tuntuks laulnud "Ruja".

*Kätki ümber soo ja sammal,
Kidur maa ja mulla meel,
Siiski sulin, siiski vulin,
Ikka, ikka edasi –
Aatepõllud, mõttemetsad –
Ei see tee küll otsa saa ...*

Puhja Gümnaasiumi piduliku kontsertaktuse teemaks oli "Täna vaatame tagasi", sest mälestuste luubid muudavad väikese suureks ja suure väikeseks. Aktuse kauni avaloona kõlas Triin Normani viis aastat tagasi põhikooli lõpetajana oma koolile kingitud laul.

Puhja Gümnaasiumi direktori Heiki Rokka tervituskõnele järgnesid sõnavõttud ja tervitused.

B. G. Forseliuse Selts ühendab auväärse ajaloo koole üle Eesti, üksikisikuid, luterlikke kogudusi ja ühinguid. Seltsi programmis on ära toodud seltsi eesmärgid ja tegevussuunad: eesti rahvusliku hariduse ja kultuuri mõtestamine ja arendamine; hariduselu järjepidevuse hoidmine, auväärse ajaloo koollide ühtekuuluvuse kujundamine; õpetaja töö väärtustamine. Forseliuse Seltsi esimees Madis Linnamägi meenutas oma kõnes eesti hariduselu algusaega.

17. sajandil kuulus Eesti ala Rootsi riigi koosseisu. Rahvapärimestes tuntakse seda "vana hea Rootsi ajana". Rootsi kuningavõim vabastas eesti talurahva esimest korda pärisorjusest ja teostas edumeelset hariduspoliitikat. Murrangulise tähtsusega oli rahvakoolide võrgu rajamine valgustuspedagoogilistest ideedest juhitud haritlaste ja vaimulike nõudmisel ja aktiivsel kaastegevusel. Maarahva lugema õpetamist nõudis luteri kirik, et talupojad piibli iseseisva lugemise teel jõuaksid kristliku eetika mõistmise ja järgimiseni.

Venekesksel Nõukogude ajal oli Rootsi aeg tabuteema, see pärast ei tulnud 1986/87 õppeaastal kõne allagi rahvakooli 300. aastapäeva üldriiklik tähistamine. 1686. a ja varem alustanud koolid tähistasid üksipäini oma juubeleid. Kambja kooli eestvõttel tulid 9. aprillil 1987. a kokku üksteist 1686. aastal alustanud kooli ja Padise kool Harju-Madiselt. Ühiselt otsustati aastapäeva tähistada. Keelatud ja lubatud ajaloo piiril tegutsedes ilmutasid nende koolide esindajad suurt ühtekuuluvustunnet, julgust ja otsusekindlust.

B. G. Forseliuse Selts autasustas Puhja kooli endisi ja praeguseid õpetajaid oma autasudega. Valgustuspedagoogilisi ja humanistlikke ideid järgivad haritlased kohtasid 17. sajandil eesti rahvakooli loomisel mõisnike vastuseisu, kes muuhulgas väitsid, et eesti talupoeg ei ole võimeline kooliharidust omandama. B. G. Forselius sõitis 1686. aastal rahvakoolidele toetuse saamiseks Stockholmi ja võttis oma kasvandikud Ignatsi Jaagu ja Pakri Hansu Jüri kaasa. Poisid näitasid oma lugemisuskust Tema Majesteet Kuningas Karl XI ja Eestimaa piiskopi ees. Kuningas andis mõlemale poisile autasuks kuldtukati.

Medalit "Suur Kuldtukat" annab B. G. Forseliuse Selts välja 1989. aastast. Selts autasustab esimese klassi medaliga liikmeskoole ja isikuid pikaajalise tegevuse eest seltsi põhikirjaliste eesmärkide elluviimisel ja teise klassi medaliga isikuid väljapaistvate saavutuste eest uurivas õppetöös.

Autasud pälvisid:

Reet Lepik – Suure Kuldtukati 1. klassi medal
Maie Jurak – Suure Kuldtukati 2. klassi medal.

Väikese Ignatsi Jaagu medaliga autasustatakse Forseliuse Seltsi koolide õpetajaid väljapaistvate saavutuste eest algklasside õppe- ja kasvatustöös. Ignatsi Jaagu medalid pälvisid Külli Korol, Silvi Sala, Maire Sepp.

Väikese Ignatsi Jaagu medaliga tänas hr M. Linnamägi Forseliuse Seltsi nimel ka Puhja Keskkooli endist direktorit hr Arvo Kikast.

Piibli evangeelne osa Wastne (Uus) Testament ilmus lõunaesti keeles 1686. aastal. Wastse Testamendi ilmumine ja laialdane levik aitas oluliselt kaasa rahva haridustaseme tõusule ja eneseteadvuse arengule. **Mälestusmedaliga „Wastne Testament“** autasustas Forseliuse selts eesti keele õpetajaid Linda Gottlobi, Selma Lutsu ja Iivi Lehtmad.

Tartu Maavalitsuse haridusosakonna juhataja hr Peep Laanesel olid üle anda nii Haridus- ja Teadusministeeriumi kui ka Tartu Maavalitsuse tänukirjad.

Kooli juhtkonna ja õpetajate tegevus ning isiklik eeskuju on andnud Puhja Gümnaasiumi töös häid tulemusi.

Haridus- ja teadusministri tänukirjaga pälvisid tunnustuse:

Kersti Aadusoo – Puhja Gümnaasiumi ajalooõpetaja, vanemõpetaja;

Lea Järv – Puhja Gümnaasiumi huvijuht, vanemõpetaja;

Mariann Karja – Puhja Gümnaasiumi direktori asetäitja koolikorralduse alal, vanemõpetaja;

Reet Lepik – Puhja Gümnaasiumi direktori asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal, õpetaja-metoodik;

Heiki Rokka – Puhja Gümnaasiumi direktor, vanemõpetaja;

Lehte Vihand – Puhja Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja, õpetaja-metoodik.

Tartu maavanema tänukirjaga autasustati järgmisi Puhja Gümnaasiumi õpetajaid ja töötajaid: Ülle Aruoja, Milvi Haavandi, Viktor Ivanov, Anne Jõesaar, Reet Kink, Kaja Kress, Silja Lipping, Dagmar Lokk, Ruth Luts, Riin Massur, Päivi Märjamaa, Ülle Närska, Asta Ott, Einike Reinvelt, Anneli Sirelmet, Anne Soosaar, Juta Suur, Tiina Öunapuu.

Puhja vallavanem hr Vahur Jaakma tänas Puhja Gümnaasiumi tulemusliku töö eest.

Puhja Gümnaasiumi missioon on sõnastatud motona "Kõik on võimelised õppima". Kooli ülesandeks on antava hariduse stabiilsuse ja aktsepteeritud usaldatavuse tagamine; oma piirkonnas vaimsuse kandjaks ja propageerijaks olemine; laste akadeemiliste võimete arendamine ja loominguiliste võimete arengu toetamine.

Puhja vallavanemalt võtsid tänukirjad vastu kooli juhtkonna liikmed H. Rokka, R. Lepik, M. Karja, L. Järv ja kooli kauaegne bussijuht hr Peeter Mets.

Puhja Gümnaasiumi direktor hr Heiki Rokka tunnustas tänu-öökullidega koolis töötavaid õpetajaid, kes on oma ametit Puhja koolis au sees hoidnud 20 või rohkem aastat: Lehte Vihand, Kaja Kress, Linda Gottlob, Milvi Haavandi, Juta Suur, Külli Korol, Reet Lepik, Maire Sepp, Ruth Luts, Silja Lipping, Kersti Aadusoo, Viktor Ivanov, Anne Jõesaar, Lea Järv, Elle Salo, Heiki Rokka, Peeter Mets. Viljandis jätkavad õpetajatööd Jaan ja Silvi Müller, kellel kummalgi on Puhja kooli loos oma väga eriline koht – tänuks öökullid koolilt, kus nad koos 34 aastat koolmeisterdasid.

Puhja Gümnaasiumi vapilind öökull tähistab mõtte- ja sõnavabadust koolikeskkonnas, mis võimaldab kõikidel õpilastel vastavalt nende võimetele ja huvidele enesearengu. Öökull kui tarkuselind on ka kooli tunnustussümbol, mille kunstnik Maanus Mikkel on meie kooli tarbeks välja mõelnud ja valmis teinud.

Puhja Gümnaasiumi õnnitlesid, koos tehtut meenutasid ja tulevikku suunatud häid soove esitasid sõpruskoolide Luunja ja Tsirguliina Keskkoolide direktorid hr Kaarel Kalmet ja Heikki Järlik, endine direktor Arvo Kikas, Agu ja Elo Kasetalu Konguta vallast, Karita Kirbits Puhja Lasteaiast, Liilia Nõmmik Puhja Apteegist ja Anneli Alekõrs Puhja Tervisekeskusest, Kaja Udso Puhja Seltsimajast, Kai Võlli Keelekümluskeskusest ja Robert Närska. Palju oli kohal koolide esindusi: Matti Kangor ja Ester Muni Elva Gümnaasiumist, Karin Kütt Rannu ja Arvet Silk Rõngu Keskkoolist, Jaanus Järveoja Nõo Realgümnaasiumist, Liina Tamm Konguta koolist, Andres Jõgar Kõrvküla, Ave Sillaste ja Pille Narits Vara, Piret Siivelt Laeva ja Enn Liba Kambja põhikoolidest.

Aktuse kontsertosa oli pilguheit Puhja kooli kaugemasse minevikku, keskkooliaega ja gümnaasiumiaastatesse; teejuhtideks osade lavastajatena Mariann Karja, Reet Lepik ja Lea Järv.

Üks aktuse teejuhtidest - Mariann Karja.

Kandle saatel lasid laulul kõlada Erle Tamm ja Laura Hämäläinen; õpilaste, õpetajate ja vilistlaste ühendkoor oma esilauljate Maria Malozjomovi, Meelis Külaotsa ja Heiki Rokkaga teenis „Isamaa ilu hoieldes“ esituse eest vaimustunud pika aplausi; kodutütred meenutasid ajalugu ja olulisi väärtusi tänasesse päeva.

Noored esinejad Erle Tamm ja Laura Hämäläinen.

Õpilaste, õpetajate ja vilistlaste ühendkoor.

Fotod kooli aastapäevast tegi Taavi Melk.
Vaata lisa <http://www.taffman.eu/320/>

1960–1996 lõpetas Puhja Keskkooli 793 noort. Keskkooliaastad juhatas sisse Meelis Külaotsa lauldud „Vana vaksal“, õrnu tundeid läinud kevadetest võlus meelde Opsali „Kosjatants“.

Oleks mu oma olemine, teiseks minu tegemine lauldi mõnisada aastat tagasi. Oma olemine algab oma ala olemasolust. See on ala, kus tunnend end omaksvõetuna. Igäihel on selline ala kas tegelikult või mälestustes olemas. Inimese jaoks on tähtis sinna aeg-ajalt tagasi minna. Riin Massuri ja Heiki Rokka esituses kõlanud „Tänav, pink ja puu“ oli omamoodi mõtete teejuhiks paljudele vilistlastele.

Dueti laulavad Heiki Rokka ja Riin Massur.

Puhja Gümnaasium on 10aastane. Kooli logol (autoriks I gümnaasiumilennu vilistlane Kätlin Viilup) on kujutatud puu, mis sümboliseerib meie juuri – rahvustunnet ning isamaalist eluhoiakut, traditsioonide kaudu kooli omapära säilitamist ja süvendamist.

Neidude rühma tants „Puu on puude kõrgune“ meenutas meie logo sügavat tähendust.

Abiturientide Keiu Sonni, Katri Udso ja Siim Supsi luulekava põimis Älis Babenko ja Heidi Reiali esitatud lauluga „Suudlus läbi jäätund klaasi“.

Aktus lõppes üllatusega - uue noortepärase Puhja Gümnaasiumi laulu (sõnad Karoliine Korol, muusika Maria Malozjomov) esitusega.

Väikese vaheaja järel ootas vaatamist ja kaasaalamist Puhja Seltsimaja juubeliaasta lavastus „Rätsep Õhk ja tema õnne loos“.

Õpetajate menukas etteaste.

Vilistlaspäeva õhtu- ja öötunnid möödusid koolimajas. Kooli aulas ootas pidulik furšettlaud külalisi, võimlas kogunesid lennud rõõmsat peoõhtut veetma, läinud aegu meenutama ja tulevikuplaane pidama. Tantsupõrand oli kohe noori, nooremaid ja ka ennast piisavalt noortena tundvaid pidulisi täis. Loomulikult, kui tantsule kutsusid Ivo Linna ja Antti Kammiste!

Kui pillimehed pisikesi pause pidasid, ei saanud seltskond ometi saalist lahkuda, sest üllatus tuli üllatuse järel: laulsid

Heleri Arumets ja Kadri Kosk, tantsis Liina Arumets ja siis tuli alati oodatud õpetajate etteaste. Seekord oli õpetajatel mure – praegu saame veel hakkama, aga varsti on käes aeg, kus Eesti vajab superõpetajat. Keda? Missugust? Nendele küsimustele etteaste vastust otsiski. Mis tulemata ei jäänud, oli publikumenu.

Vilistlaspäeva vestlused, kohtumised, tunnustus, rõõm kor-daminekutest andis kinnitust, et tänane Puhja Gümnaasium on säilitanud identiteedi ja väärikuse. **Võime olla õnnelikud, et on inimesele ja tema arengule suunatud kool on olemas täna meil siin. Ja uus juubel ja vilistlaspäev tuleb juba viie aasta pärast!**

Tagasivaade

Lea Järv, Puhja Gümnaasiumi huvijuht

320-ne aastaseks saanud kool on oma piduriüü mälestuste laekasse heitnud ja elab edasi tavapäraselt elurütmi oma rõõmude ja muredega. Hinges kõigil tuleviku salasoo.

Emotsioon ja meenutus tehtust on aga iga kord erinev.

Mõeldes tagasi juubeli ettevalmistustele ja sündmuste käigule ilmusid ikka ja jälle teatud sõnumid, fraasid: andmisrõõm ja saamisrõõm, võimalus ja vabadus, muutumine ja traditsioonid, suhtumine, kohusetunne, tahe ja pingutus, koostöö, toetus ja tunnustus. Paljud neist väärtustest on olulised igas argipäevaski, mõned ehk muutunud vanamoeliseks. Millised neist väärtustest domineerivamaks saavad, on tänase päeva küsimus, sest aja edenedes teisenevad ka väärtused ja suhtumine nendesse. Muutused aga virgutavad meid olema innukamad ja asuma edasi tegutsema.

On inimesi, kes kingivad pisku oma ohtrast omandusest. On neid, kes kingivad rõõmuga, ja see rõõm on neile tänutäheks. Alles siis, kui kinkida osa iseendast, on see tõeline andmine.

Läbi suure andmisrõõmu ja tegutsemise, tahte ja pingutuse, positiivse koostöö ja läbi erinevate võimaluste sai teoks meelde jääv ja emotsionaalne juubeliüritus.

Juubelisündmused algasid juba Puhja kooli päeval, mil kooli oli kutsutud tavapärasest rohkem vilistlasi. II veerandil toimus arutelu erinevate õpilasgruppidega ja õpetajatega teemal „Kuidas tähistada kooli juubelit? Nii saime palju mõtteid edasi tegutsemiseks.“

Kooli aastapäevaks valmisid erinevad meened: võtmehoidjad, kirjutusvahendite komplektid, joonlauad kooli piltidega. Raamatu „**Tähest täheni**“ II osa, mis kajastab koolielu viie viimase aasta jooksul ja muudki põnevat, pani kokku **Reet Lepik**, illustratsioonid tegi 11. klassi õpilane **Karoliine Korol**. Õpilasel ja õpetajatel oli võimalus tellida ja osta kooli logoga särke. Särgi logo autoriks on 9. klassi õpilane **Sander Konoplitski**. Valmis kooli laul, mille sõnade autor on **Karoliine Korol** 11. klassist ja heliloojaks **Maria Malozjomov** samuti 11. klassist. Toimus ettevalmistus joonistuste ja näituste ülespanekuks ning ruumide kaunistamiseks. Fotonäituse eest tänud **S. Lippingule** ja **P. Märjamaale**. Ruumide kaunistamise eest tänan **R. Massurit**, **K. Korolit** ja **R. Jüriadot**. Suureks koostööpartneriks olid **ÕE liikmed H. Järvala organiseerimisel** ja kogu **11. klass**.

Valmis sai mahukas „**Kooli mapp**“, milles on ülevaade meie kooli viie viimase aasta jooksul toimunud sündmustest ja ka kooli ajalugu. Mapi eesmärk – saada teada rohkem infot koolielus toimuva kohta: millised on meie õpilaste tulemused spordis, õppimises ja huvitegevuses jne. Kooli mappi tutvustati klassijuhataja tundides kuu aja jooksul. Sünnipäevapidu kogu kooliperele toimus 20. aprillil.

1. tund – ajalootund – direktori tervitus pidupäevaks ja töötajate tänamine, põneva kokkuvõtte kooli ajaloost esitasid juba tuntud esinejad, abiturientid **Siim Sups ja Keiu Sonn**. Ettekannet aitas ette valmistada õpetaja **Kersti Aadusoo**.

2. tund – raadioviktoriin – kooli mapi põhjal selgitati välja parimad. Parimad tulemused olid I kooliastmes **2. klass**, II kooliastmes **6.klass**, III kooliastmes **9A klass** ja gümnaasiumiosas **11. klass**. Viktoriinitunni valmistasid ette M. Karja, L. Gottlob, A. Jõesaar ja D. Valtin

3. tund – töötoad – toimus 20 töötuba. Õpilastel oli võimalus valida teatud töötubade vahel. Olid: mõtlemise ja keeltoad, meisterdamise toad, lauamängude ja õuemängude toad, ristsõnade tuba, naerujooga, oli võimalus end testida, uurida teadust ja teha katseid.

4. tund – kontsert ja sünnipäevatoridi söömine. Kontserdil astusid üles mudilaskoor ja lastekoor oma uhiuues riietuses. Suur tänu **Sirje Dementjevale**, kes õmbles koorile riided ja ka aula uued kardinad. Kontserdil esinesid ka lauluringi õpilased, kodutütred, väikesed showtantsijad, T.O.R.E. õpilaste tantsunumber koos üllatuse, „elevandiga“. Nimelt on elevant T.O.R.E. sümbol ja seegi kostüüm sai valmis õmmeldud kooli sünnipäeva auks. Tänu Margotile Paidest. Elevandikostüümiga üllatas meid tugiõpilane **Leli Sinilill**. Esmaesitusele tuli **Puhja kooli laul**.

400-liikmelist koolipere ootas järgmine üllatus - säraküünaldes pidupäevatorit. Üllatuse aitasid kooliperel teostada **A. Ott** ja **A. Lipping**. Pidulik päev ja oodatud sündmused, mille kordaminekust võisid kõik rõõmu tunda, sai läbi.

Ettevalmistatud kontserdi eest kuuluvad tänud **R. Lutsule, A. Soosaarele, Ü. Närskale, K. Sonnile ja S. Supsile**.

Vilistlaspäeva teemal „Täna vaatame tagasi“ töid teieni: **M. Karja, R. Lepik, L. Järv. Teostada aitasid R. Luts, A. Soosaar, Ü. Närska, V. Podar, L. Gottlob**. Tänu neile ja helitehnikutele **A. Lembergile ja M. Saksjaagule**.

Seekordsel vilistlaspäeval toimusid võimalas ka korvpalli-võistlused. Kokku saadi kolm võistkonda. Põhiorganisaatoriks **Andres Toompere**.

Vilistlaspäeval on saanud traditsiooniks esitada ka näitemängu. Siinkohal tänud **seltsimajale, K. Udsole** ja näitetrupi juhendajale **A. Hallikule**.

Traditsioon on ka õhtune programm erinevate esinejatega. Esinesid vilistlased **K. Kosk, H. Arumets ja L. Arumets** laulude ja tantsunumbriga. Toimus õpetajate etteaste teemal „**Puhja kool otsib superõpetajat**.“ Show's osalejad (A. Soosaar, Ü. Närska,

L. Järv, A. Tamm, S. Lipping, M. Karja, K. Aadusoo, R. Luts, R. Massur) kehastusid erinevateks „õpetaja-tüüpideks“: militaarne õpetaja, TORE-õpetaja, e-õpetaja, öko-õpetaja, tervistendav õpetaja, tsilliv ja hängiv õpetaja, tibi-õps ja moto-õps. See oli kui peegelpilt ühest osast meie ühiskonnas toimuvast.

Oma panuse kooli aastapäeva heaks kordaminekuks andsid 115 õpilast ja suur osa õpetajatest.

Juubeliürituste ühe peakorraldajana oli heameel teha tagasivaadet küll pingelistele, kuid väga põnevatele koostöökuudele. Täna veelkord kõiki õpilasi, kellel oli andmisrõõmu, avalat hinge, tahet ja kohusetunnet ning positiivset koostööoskust muuta need päevad meelde jäävaks nii praegusele kooliperele kui ka vilistlastele.

Täna kõiki õpetajaid meeldiva, lahke koostöö ja abi eest.

Ärge valige eriala uisapäisa

Rein Oselin, Paide Kutsekeskooli direktor

Praeguste mürsikute vanemad omandasid keskharidust ajal mil enamikul noortest tuli kord nädalas ronida bussi ja sõita õppetootmiskombinaati.

Tolles naljaka nimega asutuses õpiti erinevaid erialasid. Paljudel 40ndates aastates inimestel kolletab kuskil kapinurgas kas autolukksepa, kelneri, loomakasvataja, õmbleja, puidutöötaja või kondiitri ametitunnistus.

Kõige populaarsem oli õppetootmiskombinaatide juures, et enamikul oli võimalik saada ka autojuhiluba.

Kutseõpe pakub erinevaid võimalusi

Kasu iganädalasest bussireisist lisaks autojuhiloale oli laienenud silmaring, uued tuttavad, ülevaade elualadest ja kutsevalikuga seotud otsustamise lihtsustumine.

Tunen inimesi, kes õppisid õppetootmiskombinaadis omandatud eriala edasi ja on nüüd edukad.

Kätte on jõudmas aeg, mil kunagiste «õppetootjate» lapsed peavad hakkama tegema valikuid. Siin–seal on ilmunud sõnumeid kutsehariduse edusammudest, kõigile on teada olukord meie tööjouturul.

Ka kutseharidusel on hakanud paremini minema. Oskame otsida ja oleme leidnud raha Euroopast, oleme suutnud teha konstruktiivset ja asjalikku koostööd nii naaberkoolide kui ka ettevõtjatega, sügisest saadame tublimad õpilased õppima välismaale.

Mäletan, et õppetootmiskombinaadi ajal said autojuhiks õppida viielised ja puidutisleriks kolmemehed.

Samavõrra, kui on muutunud tavaliseks 18aastaselt omandatav autojuhiluba ja harulduseks puidutööoskus, on muutunud ka elukutsevaliku kriteeriumid.

Õpilasel tuleks kooli valides arvestada kas talle õpitav eriala meeldib, kui hästi ja millist tööd ta kooli lõpetades saab, kas kutsekooliharidus annab võimaluse edasi õppida, millised üldse on tema soovid, võimed ja isiksuslikud omadused.

Enne valikute tegemist tuleb koguda teavet. Tähtis on teada näiteks, et kutsekoolis saab õppida nüüd ka vaid ametit, keskhariduse omandamine pole sada protsenti kohustuslik. Aga pärast kolmeaastast kutsehariduse omandamist on kõigil võimalus veel aasta õppida ja valmistuda riigieksamiteks.

Eriala valides tuleb mõelda kaugemale

Olen kolleegidega arutanud, et oluline pole mitte võimalikult paljude õpilaste tulek kutseõppeasutustesse, vaid et siia tuleksid need, kes tahavad õppida ametit, mis neile meeldib. Praeguse ehitusbuumi taustal tahavad kõik saada ehitajaks. Kuid mis juhtub siis, kui palkade tõustes tulevad meie mehepojad välismaalt tagasi Eestisse ehitama? Või kui tuleb majanduslangus?

Elukutset valides tuleb mõelda laiemalt: Eesti on transiidimaa, see annab tööd laomajanduses ja veokorralduses. Kindel on, et teedehitus Eestis suureneb – miks mitte õppida teede-ehitajaks? Või õppida tavalise ehitamise asemel midagi spetsiifilisemat – näiteks elektrikuks?

Minu keskmine hinne põhikooli lõputunnistusel oli 3,9, selle tõttu kästi minul õppetootmiskombinaadis õppida autolukksepaks.

Autode remontimine pole mind kunagi huvitanud, kuid puidutööoskusest olen puudust tundnud küll.

Kooliaegsete veidrate valikuvõimaluste tõttu polnud mul võimalust õppida seda, mis meeldis. Minu lapsed on oma valikutes vabad ja mul on selle üle hea meel.

TASUB TEADA

Riigihange ehitaja leidmiseks

Merilin Seepter, AS Emajõe Veevärk
Juhiabi-avalike suhete juht

Esmaspäeval, 30. aprillil avati AS Emajõe Veevärgi poolt nii Eesti kui ka rahvusvahelistele ettevõtjatele riigihankena pakumine nimega projekteerimis-ehitustöövõtt: Emajõe ja Võhandu jõe valgala veemajanduse projekt; Emajõe alamprojekt.

Hange on jagatud viide ossa:

Osa 1: Kallaste linna, Avinurme, Alatskivi, Vara ja Luunja valla vee- ja kanalisatsioonirajatised.

Osa 2: Nõo, Tähtvere ja Puhja valla vee- ja kanalisatsioonirajatised.

Osa 3: Ülenurme, Meeksi, Mäksa, Haaslava ja Kambja valla vee- ja kanalisatsioonirajatised.

Osa 4: Elva linna, Rannu, Konguta ja Rõngu valla vee- ja kanalisatsioonirajatised.

Osa 5: Tartu, Tabivere, Palamuse, Laeva ja Puurmani valla vee- ja kanalisatsioonirajatised.

Üks kõigile hankelpeingu tingimustele vastav ettevõtte või konsortsium võib pakumise teha ka mitmele osale. Pakkumiskutse ja muud täiendavaid dokumente on võimalik välja võtta kuni 22. augustini 2007.a. See on ühtlasi ka tähtjaks, mil saab esitada pakkumist või taotlust. Pakkumised avatakse 22.08.2007. a kell 11.15. Parimaks pakumiseks igale osale loetakse madalaima hinnaga kõikidele nõudmistele vastava ettevõtte/konsortsiumi pakkumist.

Ehitushindade kallinemise seoses on AS Emajõe Veevärgiga seotud 22 omavalitsuse planeeritud tööde maksumus tõusnud 516,6 miljonilt kroonilt pea kaks ja pool korda kallimaks. Seetõttu otsustati Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK), AS Emajõe Veevärgi ning omavalitsuste pikkade ja keeruliste läbirääkimiste tulemusena konkreetselt selle projekti töömahtudes teha korrektsioone.

Esiialgu on Emajõe-Võhandu projektist kõrvale jäänud järgmised asulad: Varamõisa (Vara vald), Ulvi (Avinurme vald), Pikknurme (Puurmani vald), Kärevere ja Siniküla (Laeva vald) ning Maarja küla (Tabivere vald). Teisalt projekteerimistööde käigus on nimetatud asulatele juba valmis tehtud tehnilised lahendused. Seetõttu on lihtsam leida teisi vahendeid planeeritud tööde ellu viimiseks, kuna iga asula puhul on tegemist osaga kogu valla tervikustsüsteemidest. Hea näitena võib tuua Varamõisa, mille vee- ja kanalisatsioonisüsteemide väljaehitamiseks taotleti positiivse vastusega toetus KIK-lt.

Veel mõningate valdade asulatega on küsitavusi kanalisatsiooni väljaehitamise osas, aga tehniliste lahenduse otstarbekuse nimel jätkuvad arutelud leidmaks võimalikke kompromisse. Sellised asulad on Etsaste, Tamsa, Meeri (Nõo vald); Rahinge (Tähtvere vald); Võõpste (Mäksa vald); Kurepalu (Haaslava vald); Saadjärve, Vedu (Tartu vald).

Emajõe-Võhandu alamvesikonna veemajandusprojekt hõlmab kolme vee-ettevõtet – AS Võru Vesi, AS Põlva Vesi ja AS Emajõe Veevärk. Ühtekuuluvusfondilt saadav abi on AS Emajõe Veevärgi puhul pisut üle 28 miljoni eurot e 439,1 miljonit krooni ja isegi seoses ehitushindade kallinemisega see summa ei muutu. Ülejäänud projekti maksumusest on Eesti riigi ning selle institutsioonide ja kohalike omavalitsuste kanda. Täpsemad jaotusprotsendid, aga selguvad pärast riigihanke parimate tulemuste välja kuulutamist.

Tartu Ärinõuandla kutsub noori ettevõtlusega alustama

Piret Arusaar, SA Tartu Ärinõuandla juhataja

Tartu Ärinõuandla koostöös Tööturuametiga kutsub Tartumaa noori töötuid osalema projektis „Tartumaa noored töötud ettevõtjaks”, mida rahastab Euroopa Sotsiaalfond.

Projekti eesmärgiks on julgustada, motiveerida ning koolitada Tartumaa noori alustama oma ettevõttega, pakkudes selleks põhjalikku koolitusprogrammi, individuaalset nõustamist äriplaani koostamisel ja ettevõtte arendamisel ning rahalisi toetusvõimalusi ettevõtluse alustamiseks. Osalemine projektis on tasuta. Koolitus toimub Tartu linnas, maakonna inimestele tasuta transpordikulud ja vajadusel kompenseeritakse ka majutuskulud linnas.

Ootame projektis osalema noori tartumaalasi, vanuses 16–24 eluaastat, kellel on soov alustada ettevõtlusega ning idee ettevõtte loomiseks. Projektis osaleja peab olema töötu ja olema registreeritud või registreerima ennast Tööturuametis töötuna.

Planeeritud on järgmised tegevused:

- ✓ 15 päevane põhjalik ettevõtlusalane koolitusprogramm, mis sisaldab nii loovuse arendamist, psühholoogiat, ettevõtluse baaskoolitust, raamatupidamist, ettevõtte arendamist, äriplaani koostamist jpm.
- ✓ Äriplaani koostamise nõustamine konsultantide poolt koolituse jooksul.
- ✓ Ettevõtlusalane nõustamine koolituse järgselt
- ✓ Koostatud äriplaani alusel on võimalik taotleda kuni 30 000 kroonist ettevõtlusega alustamise toetust ettevõtluseks vajalike põhivahendite soetamiseks või ettevõtluseks vajalike ruumide renoveerimiseks.

Valminud äriplaani on kindlasti väga vajalik töövahend ettevõtte arendamisel. Samuti on võimalik valminud äriplaani alusel taotleda täiendavalt veel alustava ettevõtja toetust Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Tööturuametist.

Esimene grupp alustab koolitusega juba septembris 2007 ja teine grupp jaanuaris 2008. Kokku on võimalus projektis osaleda kuni 44 Tartumaa noorel.

Projektis osalemiseks on vajalik kindel soov ja tahe ettevõtlusega alustada. Meie omalt poolt pakume teadmisi, abi ja tuge ning finantstoetust Sinu heade ideede rakendamiseks.

Projektis osalemiseks ning lisainfo saamiseks võta ühendust: Siim Ausmees (Tartu Ärinõuandla konsultant);

Tel: 7 366 325; e-mail: siim.ausmees@tartu.bas.ee

Ehitajale ja põlluharijale

Juhan Pruusapuu, Puhja valla ehitusnõunik

Alljärgnevas loos on asjaolude tahtel kokku saanud mitu eripalgelist asja. Iga teema algatamiseks on oma ja küllalt erinev ajend.

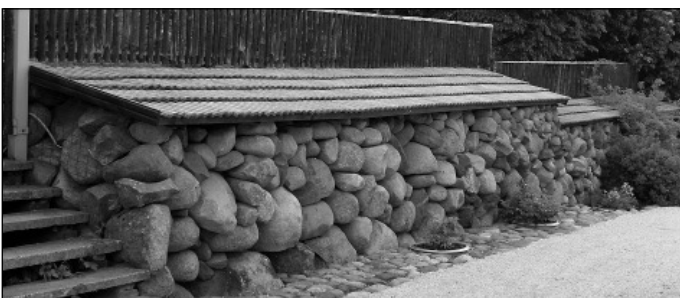
Kevadine põllutööde tippaeg on möödas. Sellest ajajärgust jääb hinge kripeldama mõne tänase põlluharija oskamatus või soovimatus põllutöömasinaga korralikult tööd teha. Arusaam, et põld on eravaldus, on viinud lausa kokkuhoiuni: künd kulgeb põllu ja tee ühinemiseni. Mullase põlluagregaadiga manööverdamine toimub juba väljaspool põldu, valla- või riigiteel. Teele pudenenud mullakamakad rikuvad oluliselt kruusateed. Niiskusega koosmõjus ei ennusta sellised mullatombud teele kaugeltki mitte pikka iga. Puhja vallas on kirjeldatud kolme analoogse rikkumise juhtumit. Kutsun üles põlluharijaid taastama endisaegne töökultuur ja põldu harima ikka põllul. Teele pudenenud põllumuld tuleb sealt eemaldada.

Teine teema puudutab ehitajaid, kes sel kevadel kimbutavad Puhja valla kaht rekultiveeritud karjääri. Räksi küla piiril asuv karjäär langes kaevamise ohvriks aprillikuu viimastel päevadel, mil pealtnägija teatas suure veoauto ja ekskavaatori tegutsemisest. Soova karjäär Mäeselja ja Mõisanurme külade piiril pole kunagi karjäärina kaevandamisliba omanud. Vahetevahel on karjääris käinud algajad motomehed oma oskusi proovimas. Viimasel kuul on vallaelanik oma laaduriga mitmel korral mullasegust liiva laadinud, tekitades sellega järsema seina varingut. Kaevekihi varingul on kaasa langenud ka kasvupinnas. Nüüd on tekkinud reaalne oht mõne meetri kaugusel asuva erametsa esimeste mändide langemiseks karjääri.

Kõnealused endised karjäärid on suletud. Pole mõtet käia pinnast segi pööramas, leidmaks kopatäis puhast liiva. Linnast pärit ehitajatel tuleks sama info omaks võtta. Ainus seaduslik võimalus liiva saamiseks on selle ostmise kuulutuste kaudu. Ajad on muutunud, loodan, et muutuvad ka arusaamad valla kui ühisomandi hoidmise ja peremeheliku suhtumise osas.

Kolmas mõte tuleb hoopis muust valdkonnast. Nimelt on põlluharijad aastate jooksul kogunud suurtesse hunnikutesse põllukive, mida saab edukalt ehituses kasutada. Pean silmas näiteks munakiviteed koduõues ja sissesõitudel ning kividest laotud tugimüüre. Viimased on eriti mõnusad vabalt, seguta ladudes. Kokkuleppel põlluomanikega on võimalik sisustada oma aeg kividega rassides, saavutamaks kodus nii mõnigi uus huvitav kujunduselement kivimüüri näol. Erinevat tehnikat müüride ehitamisel kasutades võib töösse võtta ka peenkiivid. Lisa kividest ehitamise kohta pakuvad mitmed maaelu- ja maakodu propageerivad ajakirjad.

Fotod Raivo Tasso.

Eesti Geenivaramu alustas taas geenidoonorite andmete kogumist

Eesti Geenivaramu alustab käesoleva aasta aprillist taas andmekogumist Tartumaal, 2007. aasta jooksul haaratakse kogumisse järk-järgult kõik Eesti maakonnad. Maakonna peaarstidele on läbi viidud täiendkoolitused ja nad on valmis alustama tööd geenidoonoritega.

EGV loodi 2001. aastal ja tänaseks on olemas kümme tuhat geenidoonori tervise- ja sugupuuandmed ning DNA. Sellise andmekoguga on Geenivaramu juba praegu arvestatav biopank kogu maailmas.

Eesti riik on teadvustanud Geenivaramu olulisust geeni- ja terviseuuringute läbiviimisel. Nelja aasta jooksul 2007–2010 on planeeritud kasvatada andmekogu suurus 100 000 geenidoonorini. Käesoleva aasta kevadest on Geenivaramu Tartu Ülikooli osa, mis tagab biopangale stabiilse arengu. Riigipoolne finantseerimine võimaldab luua andmekogu, mille suuruseks on 100 000 geenidoonorit. Sellest kujuneb piisavalt suur andmepank, et läbi viia kõrgetasemelisi geeniuringuid, mille tulemused on suure usaldusväärsusega.

Geenidoonoriks olemine ei sisalda mingit riski. Ainult 10%-l Eesti elanikest on võimalik kuuluda Eesti rahva geeniandmeid hõlmavasse kogusse. Need inimesed saavad anda oma panuse Eesti rahva tervemasse tulevikku.

Kuidas saada geenidoonoriks?

Geenidoonoriks saada on lihtne. Esimese visiidi ajal perearsti juurde tutvustatakse inimesele kõike, mis seondub geenidoonoriks saamisega. Pärast kirjaliku informeeritud nõusoleku allkirjastamist täidetakse terviseseisundi ja sugupuuandmete küsimustik ning võetakse 50 ml veeniverd.

Kes võivad saada geenidoonoriks?

Geenidoonoriks hakkamine on vabatahtlik. Geenidoonoriks võivad saada kõik täisealised Eesti Vabariigi elanikud. Visiit arsti juurde ja vereproovi loovutamine on geenidoonori jaoks loomulikult tasuta. Geenivaramu projektiga võivad liituda ka ravikindlustuseta isikud.

Mida tehakse minu geeniprooviga edasi?

Vere sees olevatest valgetest vererakkudest eraldatakse Geenivaramu laboris DNA ehk pärilikkusaine, mille analüüsimisel saadakse geeniandmed. DNA kvaliteeti kontrollitakse hoolikalt Seejärel hoiustatakse DNA väga madalal temperatuuril veeldatud lämmastikuga täidetud biohoidlates. Nii on võimalik pärilikkusainet ajatult säilitada.

Kes saavad teada geenidoonori andmeid?

Kõik geenidoonori andmed säilitatakse kodeerituna, see tähendab salastatuna. Andmeid ei saa seostada isikuga ilma geenidoonori nõusolekuta. Teadustöodes kasutatakse vaid anonüümseid tervise- ja geeniandmeid. Geeni- ega terviseandmeid ei väljastata kohtuorganitele, politseile, kindlustusfirmadele, pankadele ega tööandjatele.

Keskkonnamängude päev on tore ettevõtmine

Marje Norman, Puhja Lasteaia õpetaja,
Projekti "Keskkonnaga ei mängita II" toimkonna liige

KESKKOND
ON
MEIE KÄTES
PUHJA 2007

Juba neljandat aastat mängivad lasteaialapsed koos õpilastega Loodussõbra kuul keskkonnamänge. Tänavu oli keskkonnamängude päev 27. aprillil. Eelnevalt olid pedagoogid- mängupartnerid omavahel kokku leppinud, milliseid mänge oma lastega koos mängida. Mängude kavandamise ajal paistis päike ja mängude läbi viimine oli planeeritud valdavalt lasteaia loodusrajale.

Kuid võta näpust – just reede ennelõunal otsustas ilmataat emakest maad kasta külma vihmaga. Kuid ega vihmasaju pärast jäänud meie üritus olemata. Saime sõbralikult kokku lepitud mängukohtade osas ja mängudki said kohandatud kitsamatesse oludesse.

Kõik lasteaiaõpetajad, kes sel hommikul lastega mängisid, olid rahulolevad ning lugesid ürituse õnnestunuks.

I rühma õpetaja Virve Jaasi mängis koos õpetaja Elle Salo ja V klassiga. Õpilased olid pisikestele käbiotsimise mänguks korvid meisterdanud. Lastele meeldis ka väga mäng „Lind, kala, ussike“.

II rühma õpetaja Ljubov Serikova mängis õpetaja Maire Sepa I klassiga. Mängiti kompimismängu, liigitati asju, värviti looduslike värvidega ja punuti sõnadega lillepärga. Õpilased kinkisid väikestele sõpradele meened, toodi lilli, vastu saadi rosinaid. Pedagoogid jäid väga rahule, lepidi kokku, et kohtutakse peagi veel.

III rühm koos õpetaja Urve Hämäläineniga mängis õpetaja Silvi Sala II klassiga.

Mängiti ruumiliselt kõige kitsamates oludes. Alustati teemakohase „Loodusküsimuste mänguga“. Hästi õnnestus katsumismäng „Mis ja mitu?“. Mängu „Lõhemaimude teekond“ mängisid vaid õpilased: mäng tore, kuid ruum napp. Lõpuks saadi koolilaste ja lugemismängu abil teada, et heki taga on üllatus. Leiti terve kotitais õunu.

IV rühm õpetaja Marje Normaniga mängis õpetaja Diana Valtini IV klassiga. Mängukaaslane saadi nõõrimängust, käteldi, tervitati, saadi tuttavaks. Korda läksid madude mäng „Rästikud ja nastikud“, kus paariline oli väga vajalik ja mäng „Kogu tõe kassist.“ Mängimise lõpus küsiti veel oma mängusõbra nimi üle, käteldi ja tänati koosmängu eest.

V rühm õpetaja Reet Malahhoviga mängis koos õpetaja Lea Järve ja IV klassi õpilastega seekord lasteaia saalis. Tutvuti ja mängiti loomahäälte mängu, mis hästi õnnestus. Kohtadevahetusmäng „Tõrud, oravad, käbid“ oli ehk veidi raske. Põnevaks kujunes koos kollaažide tegemine, mille tulemusena valmis 6 ühistööd.

Keskkonnamängude päev läks korda. Üks vahva koostöövorm kooli ja lasteaia vahel: väljakutse õpetajatele, kohtumisrõõm endistele lasteaiakasvandikele ja nende õpetajatele, tore võimalus väikeste ja suurte laste ühismänguks ja seda kõike keskkonnasõbralikumana tänase ja homse nimel.

Üleval vasakul:
Õpetaja Marje Norman koos 5-6-aastaste lastega ja 4. klassi õpilastega.

Üleval paremal:
Õpetaja Silvi Sala koos 2. klassi õpilastega ja 4-5 aastaste lastega mängimas.

Vasakul:
Õpetaja Maire Sepp koos 1. klassi õpilastega.

Mida nägin prügimäel?

Karita Kirbits, Puhja Lasteaia juhataja,
Projekti "Keskkonnaga ei mängita II" toimkonna liige

Projekti "Keskkonnaga ei mängita II" ettevõtmisel käisid Puhja Lasteaia vanema rühma lapsed ja Puhja Gümnaasiumi 10.klassi õpilased koos õpetaja Aili Tammega õppekäigul Tartus.

Kõigepealt külastati keskkonnajaama, kuhu inimesed saavad ära tuua kõike endale enam mittevajalikku alates mänguasjadest kuni mööbli ja kodumasinateni. Jäätmekäitlusettevõttes Cleanaway sai vaadata prügi sorteerimist ning seejärel sõideti Aardlapalu prügimäele, mis jäi oma vaatepildi ja seal toimuva tegevusega lastele kõige rohkem meelde.

Laste mõtted kirjutas üles õp Aila Selleke.

Liisa: Seal oli hästi halb lõhn. Seal oli hästi tolmune. Prügi ei tekiks siis kui .. näiteks poes võiks käia riidekotiga. Mul on selline hästi ilus dalmaatsia koertega kott ja emme annab selle kaasa, kui ma poodi lähen, et poest ei ole alati vaja osta.

Kattre: Seal oli hästi palju prügi. Õhk oli must ja kajakad lendasid ja varesed. Nad otsisid prügi ja igasuguseid söögivahtendeid.

Kaupo: Kodutute elamud olid tehtud linadest ja siis ma mõtlesin, et kuidas need kodutud seal elada saavad. Jäi meelde, et seal oli hästi palju prügi – rattakummid, autokummid, kilekotid, igasugust sodi.

Marian: Hästi palju kajakaid oli! Nad otsisid värsket prügi, mis toodakse, et nad saavad sealt süüa. Seal oli nii hull hais, et ma ei osanud arvata. Autod tõid kogu aeg prügi juurde. Me ei peaks nii palju asju ostma, või võtad kodust koti kaasa, mitte ei osta kilekotti. Ja mänguasju pole mõtet palju osta, et pärast viskad lihtsalt minema.

Helena: Hästi palju prügi oli igal pool. Kõik prügiautod kaalutakse ja "Väike Volli" lükkas ja pressis prügi kokku, et rohkem mahuks. Varsti pannakse prügimägi kinni. Peab prügi sorteerima.

Kelly: Me nägime kodutuid. Nad tegid lõket ja olid endale kodu teinud prügist ja igasugustest asjadest. Ja siis ma läksime kaalu peale ja meid kaaluti ära. Kaalusime 1 tonn ja 60 kilo. Prügiautod, mis sinna tulevad, kaalutakse ka kõik ära, et kui palju prügi peal on.

Mauri Markus: Seal haies jubedalt. Seal on palju prügi, kajakad ja 2 kodutut. Need elasid prügist tehtud onnides. Ma ei teadnud, et seal nii palju prügi on.

Thomas: Seal oli naljakas traktor, sest tal ei olnud rattaid, vaid terad all. Traktor ajas asju maa alla.

Hanna-Maria: Prükkareid nägime. Nad tegid lõket, siis neil oli väike onn. Prügi oli väga-väga-väga-väga – väga palju! Ja hästi palju tolmu ka!

Annaliis: Mulle jäi meelde, et seal haies nii pahasti ja seal oli hästi-hästi palju kajakaid, võib-olla üle 1000 kajaka. Kogu aeg toodi autodega prügi juurde ja mingi kombain või selline, surus prügi kokku.

Aardlapalu prügimäel.

Keskkonnajaamas.

Cleanaway's.

Näitused lasteaias

Lea End-Kärmas, Puhja Lasteaia tervishoiutöötaja,
Projekti "Keskkonnaga ei mängita II" toimkonnaga liige

13. aprillil avati lasteaia projekt "Keskkonnaga ei mängita II" raames fotonäitus "Minu lemmikloom" ja jäämaterjalidest valmistatud kollaažide näitus.

Ennelõunasel fotonäituse avamisel. esines lõbusa sõnavõtu- ga muusikaõpetaja Triin Pall ja kõik lasteaia lapsed ning õpetajad said tutvuda väga vahva ja toreda lemmikloomafotodest koostatud ekspositsiooniga.

Ligi 200 huvitavat, ilmekat, meeleolukat, lõbusat ... pilti koertest, kassidest, hamstritest ja teistest loomadest tekitasid palju elevust väikestest ja suurtes vaatajates.

Suur tänu kõigile lastele, lapsevanematele, õpilastele, õpetajatele ja teistele valla elanikele, kes oma lemmikutest fotosid meile töid!

Pärast lõunat avas kollaažide näituse õpetaja Marje Norman, kes selle väljapaneku ka kokku kogus ja üles seadis. Kogu õppeaasta jooksul tegid lasteaialapsed rühmaõpetajate juhendamisel erinevaid kollaaže. Paberi- ja papijäägid, nõöbid, kivid, vatt, suled, jäätisepulgad, kilejäägid, oksakesed, erinevad tekstiilid – kõigest sellest olid need tööd tehtud. Lisaks lasteaialaste töödele olid näitusel väljas 4. klassi õpilaste tööd (juhendaja õp Elle Salo) ja 6. klassi tüdrukute gobeläänpildid (juhendaja õp Riin Massur).

Näitusi on käinud vaatamas juba väga palju külalisi, lisaks lasteaia- ja koolilastele ka maakonna lasteaegade õpetajad, val- la juhid, lapsevanemad ja kõik teised huvilised.

Mõlema näituse töid saab ka hinnata ning parimaid ootavad auhinnad.

Näitused on veel avatud kuni 13. maini. Ootame teid kõiki!

Algas õues õppimise aeg

Elle Salo, Puhja Gümnaasiumi õpetaja,
Projekti "Keskkonnaga ei mängita II" toimkonna liige

Alanud on neljas üle-eestiline õuesõppe aasta, mis kestab 14. aprillist 14. oktoobrini. Õuesõppe on õppimine ehedas looduskeskkonnas vahetu kogemise, ise tegemise ja kogetu teistele vahendamisega.

Puhja Gümnaasiumis olid õuesõppe päevad 16. ja 17. aprillil. Ilmad olid nagu tellitud soojad ja päikesepaistelised. Õpetajad, kelle töökava ja tunni teema vähegi lubasid, tegid oma tunde koolimaja õues või pargis. Õpetaja Merle Lint õpetas õpilasi mõõtma ja arvutama puude kõrgusi neljal erineval moel. Õpetaja Kerli Mikk analüüsis koos õpilastega füüsikalisi suurusi ja nende seaduspärasuste kehtivust looduses esinevate füüsikaliste nähtuste põhjal. Tiina Õunapuu juhendatud õpilased pidid sisse elama eksootilise maa elaniku rolli. Kõik, mida nähti, pandi reisikirjeldusena kirja. Õpetaja Külli Koroli õpilased mõtlesid puude kohta legende. Huvitavaid tunde viisid õues läbi veel õpetajad Lea Järv, Aili Tamm, Diana Valtin, Silja Lipping, Silvi Sala, Maire Sepp, Elle Salo, Anne Jõesaar, Hilja Tomson, Jaak Ratt, Dagmar Lökk ja Aili Tuhkanen.

16. aprillil õppisid õues ka kõik lasteaialapsed. Sõimerühm koos õpetaja Helle Silmerega uuris õueala loodusr ajal kevadmärke. 3–4-aastased mängisid õpetaja Lea Lobreviga liikumismänge ning otsisid samuti kevade märke. Õpetaja Olga Danilson meisterdas 4–5-aastaste lastega binokleid ja uurisid linde. 5–6-aastased käisid Ráni talus, otsisid looduse värve ja joonistasid nendega. Lisaks mängiti koos õpetaja Marje Normaniga liikumismänge. Õpetaja Aila Selleke käis 6–7-aastastega õppekäigul Ilmatsalu Linnurajal. Lisaks toimusid õuealal kõigi rühmade muusika- ja liikumistegevused õpetaja Triin Palli juhendamisel.

Õuesõppe võimaldas näha ümbritsevat loodust teise pilguga kui tavaliselt ning pakkus vaheldust klassis töötamisele. Kindlasti õpivad meie lapsed ja õpetajad õues edaspidigi.

Üleval:
Ilmatsalu linnurajal.

Vasakul:
Muusikatund õues.

Ise nägin ja ise katsusin ... madusid!

Karita Kirbits, Puhja Lasteaia juhataja,
Projekti "Keskkonnaga ei mängita II" toimkonna liige

24. aprillil külastas Puhja lasteaeda ja kooli ajakirja Rästik väljaandja ja peatoimetaja ning fotograaf Toomas Pranstibel. Mees, kes ligi 15 aastat peab kodus lemmikloomadena roomajaid, hetkel on tal 20 madu 11 erinevast liigist ja sisalikke 3 liigist. Ta rääkis väga huvitavalt roomajatest, nende eluviisidest ja sellest, millised tingimused on vajalikud, et kodus roomajaid lemmikutena pidada. Kõik tema kogus olevad maod on mittemürgised, kuid siiski vajavad need kõik vastavalt oma käitumise erinevustele ettevaatlikku kohtlemist.

Kõige esimesena tutvustas Toomas meile sisalikku – neljatriibulist hüdriülikut, kes on pärit Madagaskarilt, elab 15–20 aastat, sööb putukaid ja väiksemaid närilisi. Sisaliku saba oli huvilistel võimalik ka katsuda. Ja see ei tulnudki ära!

Lisaks sisalikule oli loodusemehel kaasas ka 4 erinevat liiki madu. Mehhiko piimamadu – punase-mustatriibuline roomaja, kes sööb sisalikke, hiiri, teisi madusid sealjuures isegi mürgiseid madusid. Seda madu said ka julgemad katsuda.

Kui piimamadu elab tavaliselt kõrbepeirkondades ja väga vett ei armasta, siis seejärel saime tuttavaks vöödilise veemaduga, kes elab soodes ja järvede läheduses. Süüa armastab ta kala (meil sobib selleks räim!). Kuna veemadu on kartliku loomuga, siis nägime vaid seda kuidas ta maas roomab.

Järgmine uus tuttav – väga kauni mustriga ja värviga maisi roninastik, keda väga paljud huvilised võtavad omale lemmikloomaks. Ta armastab väga ronida ning sööb roninastik väiksemaid linde, sisalikke, hiiri ja teisi madusid.

Viimasena nägime vikerkaareboad, kes kasvab kuni 2 m pikkuseks ja suhteliselt rahutu natuuriga. Boa sööb 1 kord nädalas närilisi, ta kägistab oma ohvri nagu ka kõik teised mittemürgised maod.

Lisaks oma kodus olevatele madudele rääkis Toomas Pranstibel ka madudest, keda meil võib kohata, ennekõike rästikust, kes on mürgine madu ja kellega kohtudes peab väga ettevaatlik olema.

Kindlasti said paljud vaatajad-kuulajad üle väikesest kartusest madude ees, sest neid, kes roomajaid puutuda soovisid ja julgesid oli rohkesti. Omapärastest lemmikutest huvitatud õpilased said asjatundlikku nõu roomajate ostuvõimaluste, transportimise, söötmise ja pidamise küsimustes. Huvilistele jäid nii kooli kui lasteaeda lugemiseks ja vaatamiseks ajakirja Rästik mõned numbrid. Infot leiab ka kodulehelt

www.hot.ee/loomademaailm/rastik

Toomas Pranstibel näitab piimamadu.

Vikerkaareboa.

Maisi roninastik.

Vähe on sellest kui vaadata kultusfilmi „Noor pensionär“

Mati Kitsik, SEB Eesti Ühispank Tartu kontori direktor

SEB Eesti Ühispank tellis hiljuti ES Turu-uuringutelt uuringu selle kohta, kui vanalt tahaksid inimesed pensionile minna ning millised on nende ootused ja mured pensioniga seoses. Tulemused olid mõtlemapanevad.

Sisuliselt selgus uuringust, et eestlased pelgavad pensionile jäämist ning väga suures osas ei ole selleks valmis. Kõige madalama sissetulekuga vastajad (kuni 2000 krooni kuus) soovivad kõige rutemini pensionile minna – 74% neist sooviks seda teha enne oma 60. juubelit. See on ka mõistetav, kuna neil on ka ainult riikliku pensioni korral kõige vähem oma sissetulekutes ja elukvaliteedis kaotada. Suurema sissetulekuga inimesed (üle 8000 krooni kuus teenivad) soovivad pensionile jääda hiljem – ainult 57% neist soovib seda teha enne 60. eluaastat.

Noored pelgavad pensionit

Valmidus pensionile jääda langeb vastavalt sellele, mida noorem vastaja on. Kõige nooremad tahaksid seda kõige enam edasi lükata, ignoreerides küsimust täielikult. Nad ei tea, mis on ametlik pensioniiga, neil on valmisolek töötada surmani ja pensionile mineku perspektiiv tekitab neis peamiselt pessimistlikke meeleolusid. Kindlasti on siin oma roll sellel elatustasemel, mis on olnud paratamatus paljude tänaste noorte vanavanemate jaoks.

Kuid selgus, et ka keskealised vastajad seostavad pensionileminekut pigem jätkuva töölkäimisega. Sama kinnitab ka riiklik statistika: kui kümme aastat tagasi töötas ca 13 500 65–74 aastast ehk umbes 10% vanusegrupist, siis 2004. aastaks oli see näitaja tõusnud juba 17%ni.

Ometi on vahepeal kasvanud nii üldine elatustase, lapselaste võimalused toetada vanemaid, riiklik pension ning samuti on juurde tulnud pensioni II sammu. Samuti on üldlevinud arvamuse kohaselt toimunud muutus väärtushinnangutes: kui 90ndatel peeti heaks tooniks piirituid pingutusi tööriindel, siis teooria järgi on tänaseks vaba-aja olemasolu, puhkamine, pühendumine eraelule ja perele tõusnud taas eestlaste jaoks olulisele kohale. Miks siis ei ole tekkinud optimistlikku suhtumist pensionile jäämise osas?

Pessimismiks on põhjust

Selgub, et pessimismiks on põhjust: inimesed teavad hästi, et nad ei ole pensionile jäämiseks valmis. Kui 51% vastanutest avaldas arvamust, et pensionieaks tuleks kõrvale panna rohkem kui 4% palgast, siis tegelikult teeb seda vaid ca neljandik inimestest. Tõepoolest, teise samba kogumispensioniga on liitunud 528 437 inimest, kuid kolmanda samba kogumispensioniga, mis aitaks tagada sissetulekute taseme säilimise ka pensionipõlves, on liitunud viis korda vähem.

Küsitlusele vastanutest oli kolmanda sambaga liitunud 13%. Ennekõike on halvemini kindlustatud keskmise ja keskmisest madalama palga saajad, kes samas abi tulevikus enim vajavad. Samuti tuli uuringust välja, et eelkõige hakatakse pensionipõlveks säästma vanemas eas, kui pensionile jäämine hakkab oma reaalsuses kohale jõudma ja käegakatsutavaks muutuma, samas on ilmselge, et mida varem alustad, seda lihtsam on koguda piisav varandus mugavaks äraelamiseks ka pärast töö tegemise lõpetamist. Ilma kolmanda sambata tundub pensio-

nileminek tõepoolest pigem šokeeriv väljavaade, sundus elust kõrvale astuda, mitte meeldiv võimalus puhkama jääda – just nii selgus uuringust.

Need on mõtlemapanevad andmed. Osa meist usub, et sureme enne pensioniikka jõudmist. Teised meist on leppinud justkui paratamatusega, et tööd tuleb teha surmani. Samas näitab statistika, et keskmiselt jõuaks pensioniiga nautida ligi viisteist – kakskümmend aastat. On loogiline, et koos kuulumisega läänelikku kultuuriruumi jõuab ka Eestisse arusaam, et võimalusel tuleks minna väljateenitud puhkepalgale – see aga eeldab säästmist. Kas on elatustaseme kasvuga kaasnenud silmipimestavad tarbimisvõimalused pannud meid unustama juba vanade eestlaste aabitsatõe sendi korjamisest, säästlikkusest ja tuleviku peale mõtlemisest?

Seda, et korstnapühkija nõöbid õnne toovad, pole siiani suudetud tõestada.

Age see, et raha säästmine Sinu tuleviku helgemaks muudab, on küll tõsi!

Puhja aleviku koosolek kogus vähe rahvast ja palju mõtteid

Päivi Märjamaa,

Puhja aleviku arengukava koostamise juhtgrupi liige

Puhja aleviku arengukava koostamise üks oluline kontrollpunkt oli 26.04.2007 toimunud alevikukoosolek.

Alevikukoosolekule Puhja Seltsimajja kogunes 16 huvilist. Arvestades, et Puhjas elab umbes 1100 elanikku ja alevikuga muul moel seotud inimesi on ka üksjagu, pole 16 inimest ju teab mis suur rahvahulk. Seetõttu tekitas inimeste küllalt vähe huvi kodupaigas tehtava vastu initsiatiivgrupi liikmete seas alguses nõutustki.

Olles kasutanud ära teiste paikade kogemusi, oli töögrupp napiarvuliseks osavõtuks tegelikult valmistunud ja ka välja mõelnud alternatiivseid meetodeid, et arengukavaks hädavalikku informatsiooni siiski koguda. Nimelt algasid juba aprilli keskpaigas intervjuerimised, et välja selgitada alevikuga seotud olevate inimeste ehk teisisõnu huvigruppide ootused keskkonna suhtes, kus elatakse või töötatakse. Intervjuudest kogunes väärtuslik teave, mida analüüsid peaks joonistuma tulevikupilt alevikus tehtavast. Materjal lisandub koosolekul väljaõeldud arvamustele.

Alevikukoosolekust osavõtjad andsid tegelikult väga tõsiselt võetava panuse arengukava reaalsesse tegemisse. Kirjalikult ja suuliselt edastatud mõtteavalduste alusel saab teha küllalt palju järeldusi **aleviku asendit, elanikkonda, vaba aega, ettevõtlust, sotsiaalsfääri, haridust, kultuurielu, noortetegevust, sporti, omaalgatust, soojusvarustust, heakorda, elamumajandust, transpordi, sidet, korrakaitset, kaubandust ja tervishoidu** puudutavates küsimustes.

Juhtgrupp koguneb peatselt koosolekust järeldusi tegema, jätkuvad ka intervjuud. Tervikkava on plaanis valmis saada käesoleva aasta lõpuks ja heaks saab tehtud töö kiita ainult küllakoosolek. Arengukava koostamine jätkub, lõpliku valmimiseni on veel pikk tee.

Tervisedendus Eestis ja Tartumaal

Lea Saul, Tartu maakonna tervisedenduse spetsialist

Millega tegemist?

Tervis on füüsilise ja vaimse ning sotsiaalse heaolu seisund, mitte ainult puuete või haiguse puudumine. Tervis on põhiline inimõigus ja oluline eeldus sotsiaalseks ja majanduslikuks arenguks, samas selle puudumine on oluliseks takistuseks arengule.

Rahvatervis on teadus ja kunst haiguste ennetamiseks, eluea pikendamiseks ning vaimse ja füüsilise tervise edendamiseks ning tugevdamiseks ühiskonna organiseeritud jõupingutuste kaudu.

Tervisedendus väljendub eluterves mõttelaadis, positiivses tervisekäitumises ja lugupidavas läbisaamises iseendaga.

Tervisedendus ei võrdu tervishoiuga, tegu on palju laiemal mõistega. Võrdusmärgi võiks tõmmata mõistete tervisedendus ja tagajärgede ennetamine vahele.

Tervisedendus on inimese tervist väärtustava ja soodustava käitumise ning eluviisi kujundamisele ja tervist toetava elukeskkonna sihipärasele arendamisele suunatud tegevus. Tervisedendus sisaldab tervisekasvatuse programme, ennetavaid meditsiiniteenuseid, omavalitsuse teenuseid, tervislikku ühiskonnapoliitikat, keskkonna tervishoiumeetmeid. Ta on seotud teiste eluvaldkondadega, nagu tervisekaitse, kvaliteetne meditsiiniabi, kultuur ja haridus, keskkonnakaitse jm. Tervisedenduse lõppeesmärgiks on rahva elukvaliteedi parandamine ja tervise väärtustamine.

Me oleme täpselt nii terved, kui palju me päevas suudame naeratada, puhata, millist toitu me sööme ja kuidas oskame teha tööd ning lõõgastuda.

Haigused on mõõdupuuks meie suhtumisele iseendasse. Miks me peame lugema kohutavaid numbreid noores eas infarkti saanud meestest, vähahaigete järjest suurenevast hulgast või sulgema silmad ja kõrvaldama kui räägitakse narkomaaniast, prostitutsioonist või HIV/AIDS haigete suurest levimusest Eestis! See kõik ei toimu kusagil kaugel, vaid siinsamas, meie kõrval. Võtkem siis igaüks seda kui ohumärki ja alustagem juba täna enda tervise edendamisega. Homme võib juba olla hilja!

Tartumaa – tervislikum maakond? Kõlab kenasti! Selle nimel, et kõik Tartu maakonna elanikud võiksid tunda ja tõdeda, et elavad tervislikus maakonnas peab seda eelkõige igaüks ise soovima ja selle nimel tegutsema. Vastu tahtmist ei saa kedagi sundida liikuma, toitumisharjumusi muutma või sigarettist loobuma.

Tervise Arengu Instituut – tähelepanu elanike tervisele riiklikul tasandil

Paljud inimesed aga tegutsevad täna selle nimel, et Eesti elanikkond elaks terviseteadlikumalt ja ei ohustaks enda ning teiste ühiskonnaliikmete elu. Töötatakse välja ning rakendatakse ellu erinevaid terviseprogramme ja strateegiaid.

01.05.2003 loodi kolme asutuse: Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi, Eesti Tervisekasvatuse Keskuse ning Rahvatervise ja Sotsiaalkoolituse Keskuse baasil **Tervise Arengu Instituut** (edaspidi – TAI). TAI on Sotsiaalministeeriumi hallatav riigi teadus- ja arendusasutus, mille tegevuse põhieesmärgiks on Eesti rahvastiku tervise järjepidev arendamine ning elukvaliteedi püsiv tõstmine. TAI Visioon laiemas plaanis on tervise väärtustamine ühiskonnas nii üksikindiviidi, kogukonna kui riigi tasandil. TAI asub Tallinnas aadressil Hiiu 42, 11619. Vt. lisainfot: www.tai.ee

TAI 13 tegevusvaldkonda

Paikkonna tervise areng; Laste tervise edendamine; Südamel- ja veresoonkonnahaiguste ennetamine (s.h. Tervisliku toitumise propageerimine, Füüsilise aktiivsuse propageerimine; Tubaka tarbimise vähendamine ja tubakavaba keskkonna suurendamine); Alkoholi tarbimise ja sellest tuleneva kahju vähendamine; Narkomaania ennetamine ja narkootikumide tarbimisest tuleneva kahju vähendamine; HIV/AIDSi ennetamine; Tuberkuloositõrje ja Tervist edendavate võrgustike arendamine. Viimaste all toimivad edukalt Tervist Edendavate koolide, Tervist Edendavate lasteaedade ja haiglate võrgustikud.

Käimas on projekt Tervist Edendavad Töökohad.

Selgituseks: Tervist Edendava Kooli – (lühendatult TEK) eesmärgiks on kindlustada Eestimaa üldhariduskoolides järjepidev laste tervise arengule suunatud tegevus. Tervisenõukogude asutamine koolis tegevuse paremaks koordineerimiseks / korraldamiseks, kaasamiseks. Tegevusse kaasatakse paikkonna avalikke ja avalikes huvides tegutsevaid struktuure (omavalitsused, lasteaiaid, ettevõtjad, kodanikeühendused, perearsti kabinetid ja koolide õpilased). Tervist Edendava Kooli eesmärgiks on edendada tervislikku elulaadi, arendada turvalist keskkonda kogu kooli ja paikkonna jaoks, et tagada õpilasele võimalikult tervislik kasv ja areng. Tervis on kooli arengukava ja õppekava igapäevaelu osaks. Tervist edendavad koolid on rahvusvaheline programm, mis sai alguse 1992.

Tervise edendamise vahendid:

- * Tervisekasvatuse ja terviseõpetuse haridusprogrammide osana
- * Tervise teabe levitamine ja tervislike eluviiside motiveerimine
- * Tervistavate teenuste arendamine
- * Eluviisi mõjutamine ja käitumisrisi vähendamine
- * Tervist soodustava elukeskkonna kujundamine

Eelneva tegevuse koordineerimiseks on Tervise Arengu Instituut rakendanud tööle tervisedenduse spetsialistide võrgustiku.

Tervisedenduse spetsialistid töötavad kõigi Eesti maavalitsuste ning Tallinna ja Tartu Linnavalitsuste juures. Maakondliku tervisedenduse võrgustiku ülesandeks on kohalike vajaduste hindamine, regionaalsete prioriteetide määratlemine, tervisedendusliku tegevuse koordineerimine paikkonnas, uute tegevuste algatamine ja stimuleerimine ning lokaalsete tegevuste kvaliteedi arendamine. Tervisedenduse võrgustik Eestis toimib aastast 1997.

Maavalitsuse tervisedenduse spetsialistide tegevust reguleerib sotsiaalministri määrus 6. märtsist 2001. a, mille alusel on tervisedenduse spetsialist maavalitsuse ametnik, kes korraldab tervise edendamise ja haiguste ennetamise riikliku poliitika eluviiside muutmiseks oma pädevuse piires.

Edaspidi soovin läbi kohalike infolehtede teieni tuua erinevat teavet ja informatsiooni maakonnas toimuvate ürituste, koolituste ja tervist edendavate tegevuste kohta.

Tervisedendus tegevuslikult seisneb meist igaühe optimistlikus mõtlemises, tervislikus toitumises ja liikumises ning regulaarse töö ja puhkerežiimi korraldamises enda tarbeks.

Kutsun teid üles mõtlema enda ja teiste tervisele IGA PÄEV ning tegutsema selle nimel, et me koos saaksime elada: elame tervislikult tervislikus Tartu maakonnas!

Jüripäev vallas

Milvi Sepp, Puhja valla sotsiaalnõunik

Jüripäeval sadas terve päeva vihma. Kuid siiski kogunesid mõned lapsed Puhja Gümnaasiumi staadionile, et osaleda jüripäeva jooksudes.

Vaprad osalejad olid: 3 a Eliisabet Judin, 4 a Maria Elise Poom; 5 a Ronald Judin; 6 a Anna-Liis Täheväli, Liisa Aan; 7 a Raimond Keerdo, Reili Rehme, Maarja Ujamägi; 8 a Henri Kipper, France Jaamann; 9 a Katriin Põlluäär; 10 a Daina Kiseljova, Margit Laars, Liisa Hämäläinen; 11 a Kaur Laas, Reelika Rehme, Kertu Moisto, Gennadi Judin; 12 a Erki Vorobjovski, Eiki Kolesnikov.

Laste jooksudele järgnes matk Kävilda Kiigemäele. Matkaradu oli kolm: algusega Puhja alevikust, Räämsi külast ja Ulila alevikust. Osalus matkast oli vihmast ilma arvestades väga hea. Kiigemäele jõudis 82 matkajat: 65 Puhjast, 6 Räämsist ja 11 Ulilast. Matkalisi kostitasime tee ja pirukatega ning saime põlema ka jüripäeva lõkke. Kõige väiksemad matkast osavõtjad Liisa ja Mihkel loosisid välja kõndimiskeppide ja teiste autasude uued omanikud. Enamus matkajatest olid rahul huvitava rajaga, nad said kuulata metsa vaikust ja linnulaulu ning trotsida vihmast kevadilma. Kuid matkal juhtus ka pahandusi: kahjuks oli keegi osalejatest tarvitanud oma jõudu teeäärse postkasti kallal ja mõni matkajatest oli poetanud ilusale metsateele komipabereid.

Selleaastasel jüripäeva matkal osalesid matkajad: Maie Jurak, Marin Laas, Liisa Aan, Maarja Ujamägi, Mario Kangro, Liisa Hämäläinen, Urve Hämäläinen, Carol Kivaste, Gennadi Judin, Kaja Udso, Priit Pokk, Mihkel Lehtma, Ingrid Pokk, Madis Kangro, Kaspar Kitsnik, Nikolai Konovalov, Anton Stvolov, Martin Järvet, Mait Tamm, Geiti Tsetser, Anne Jõesaar, Vaike Podar, Erki Vorobjovski, Triin Pall, Olga Danilson, Silver Sepp, Diana Valtin, Vilma Krünvald, Milvi Haavandi, Karita Kirbits, Daina Kiseljova, Margit

Matkajate rivi venis pikaks.

Auhindade loosimine oli matka vaieldamatult põnevaim osa.

Laars, Kaur Laas, Kristo Selleke, Kertu Moisto, Kea Karja, Reili Rehme, Älis Babenko, Erle Tamm, Kristi Rohtmets, Erly Pant, Lea Järv, Aleksander Kalas, Kris Selleke, Kaidi Käkki, Sander Sepp, Indrek Lambing, Kristiina Viks, Raimo Reinhold, Jörven Lait, Rauno Kaljurand, Oksana Dmitrijeva, Lii Pedajas, Eiki Kolesnikov, Ruth Rehme, Siim Pallon, Karina Krepõsova, Merlin Lemberg, Kerli Deede, Dagmar Kaasik, Vitali Sinkonen,

Andra Kimask, Päivi Märjamaa, Aili Tamm, Niina Topoleva, Elis Uiboupin, Rain Persidski, Anni Topoleva, Inga Konovalova, Mariann Karja, Kristiina Radtsenko, Maiki Uiboupin, Aila Selleke, Edith Sinilill, Reelika Rehme, Marje Norman, Katrin Kuusk, Kuldar Kimask, Sofia Karajeva, Raido Vorobjovski, Martin Saalits, Silja Lipping.

Kohtume järgmisel matkal.

Spordist Puhjas

Jaak Ratt, treener

Aprillikuu spordivõistlustega alustasid korvpallurid. 6-7 klasside poiste meistriiiga II ring toimus Puhjas.

Võitis Nõo Põhikool. Meie poisid, K. Kangro, K. Karja, R. Loog, R. Remmelgas, A. Vahtramäe, R. Tohu, U-A. Kevin ja J. Lait, saavutasid kolmanda koha.

Seejärel võisteldi maakonna meistrivõistlustel võrkpallis Lähtel. Gümnaasiumiastme poiste vanuserühmas osales kuus võistkonda, neist neli ikkasiid meistritiitlit võita. Meil ei õnnestunud tõsted korralikult ja seetõttu kaotasime oma vigadest lähtuvalt vastastele palju punkte. Seda enam tuleb hinnata Nõo Realgümnaasiumi ja Lähte Ühisgümnaasiumi järel saavutatud kolmandat kohta. Otsustavas kolmegeimises punkt-punkti mängus Elva Gümnaasiumi vastu suutsid meie poisid, A. Lemberg, E. Jäger, P. Sonn, T. Naan, E. Hurt, K. Sootla, oma paremuse maksma panna. Puhja võistkonna parimaks mängijaks tunnustati A. Lemberg.

Teise koha 6.-7. klasside vanuserühmas võitsid meie tüdrukud K. Karja, H. Reial, K. Luik, M. Orav, H. Reial, R. Rehme, K. Konoplitski.

Kolmanda koha 8.-9. klasside vanuserühmas saavutasid üheksandate klasside mängijad O. Järvala, M. Järvet, N. Kononov, A. Stvolov, S. Markov, S. Konoplitski, M. Tamm. Meie teine võistkond, kus mängisid kaheksandate klasside poisid, saavutas viienda koha.

Elvas võistlesid jalgpallipoisid Elva Gümnaasiumi kunstkattega jalgpalliväljakul maakonna 6.-7. klasside jalgpalli meistrivõistlustel.

Esimesed tuleristsed said võistlusel ka meie nooremad, 5. klassi poisid. Võistkond, kes on tehniliselt palju arenenud, saavutas neljanda koha.

Puhja Seltsimajale 100-ndaks juubeliks

Helle-Maia Sonn

Maja ehitus on ettevõtte

ja igal majal oma mõte.

On maju mitmeid sorti

on neid, kus tehtaks sporti.

On maju, kus lapsi ilmal' tuuakse

ja neid, kus süüakse ja juuakse.

On maju õppureile

ja neid, mis mõeldud sõdureile.

On maju, kus olla ja elada

ja neid, kus ihu ja hinge ravida.

Üht maja on inimlastel veel vaja

ja see on rahvamaja ehk koduselt – seltsimaja.

See on maja, kus rakendada oma mõistust ja meelt,

tunda küünarnukist tuge

ja rääkida ilusat emakeelt.

Sellesse majja viivad alati rajad,

olgu ükskõik, millised ajad.

Ka Puhja Seltsimajja on tallatud rada

ja seda juba aastaid sada.

Hoidkem siis seda maja

ja kaitskem, kui seda on vaja.

PUHJA JALGRATTAPÄEV

19. mail 2007

Puhja staadionil

12.00 TILLUSÕIT

12.15 VÕISTLUSED LASTELE

12.30 RATTAMATK

Parimatele auhinnad!

Sadulas saledaks!

Osavõtumaks 10 kr

TOETAJAD: Puhja vallavalitus, OÜ Heko Põld, Haage Suurtalu, OÜ Lutsuland

TÄNU

Täna kõiki sõpru, naabreid ja töökaaslast, kes tulid minu kallile pojale Helmut Volmerile viimset austust avaldama, kalmu rohkete lilledega katma ja minu leina jagama.

Eriliselt suur tänuavaldus Veerale sellel raskel hetkel mulle toeks olemise ja edasise abi eest.
Leinav ja üksildane ema.

pakub alljärgnevaid teenuseid ja materjale

Kaev- ja laadimistööd koppel-laaduriga JCB 4 CX

Tasandus- ja planeerimistööd buldooseritega T-130 ja DT-75

Kaevetööd roomikekskavaatoriga CASE 988 (18 t)

Kallurveed soolokalluriga Scania 143 (kuni 15 t)

Kallurveed sadulhaagisega Scania 113 (kuni 30 t)

Sõiduauto haagiste rent

- Killustiku, kruusa ja liiva müük
- Veetrasside, septikute ja imbväljakute ning sadeveetrasside rajamine
- Teede, tänavate ja platside rajamine ning hooldus

Info ja tellimine:
Annikoru Agro OÜ
Tel. 735 1531,
508 8604, 529 2102
hardi@konguta.ee

Maikuu õnnesoovid

85 LINDA PEDJA	Puhja alevikust	01.05
83 EDUARD METSIK	Kureküla külast	06.05
83 ENDLA GÄRTNER	Puhja alevikust	18.05
83 AKSELLA KÄOMETS	Järvaküla külast	21.05
75 ENDEL VAU	Ulila alevikust	15.05
70 LAIDI SEIRE	Puhja alevikust	17.05
70 JAAN TOOM	Mõisanurme k.	22.05
70 JUHAN KASE	Tännassilma k.	25.05

Valla uued kodanikud

Jaanika Vanka
Kristjan Pung
05. 04. 2007 sündis poeg
DANIEL PUNG

Irina Särg
Oleg Jürgenthal
15. 04. 2007 sündis poeg
GERMAN JÜRGENTHAL

Merili Päevloo
Gunnar Sütt
26. 02. 2007 sündis poeg
RENE PÄEVLOO

MÄLESTAME

Helmut Volmer	31.07.1957 – 21.04.2007
Albert Pentsa	17.07.1911 – 25.04.2007
Tõnu Selleke	07.12.1943 – 28.04.2007
Heldur Eiche	27.07.1931 – 03.05.2007

PUHJA VALLA LEHT

VÄLJAANDJA: PUHJA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUS
61301 TARTUMAA; TEL. 730 0641

TOIMETAJA: PÄIVI MÄRJAMAA, TOIMETAJA@PUHJA.EE JA PAIVI@PUHJA.EE
TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS
TRÜKIARV: 1050

ÕNNITLEME! EDA VIHAND 60

Oskus näha kõigis ja kõiges
eeskätt head
on Su hinnatav vaimuomadus.
See rikastab inimest ennast
ja lubab pillata päikest
ümberolijatele.
Puhja Vallavalitsus

TEATED

Rentnikeühistu Brikett teatab, et **2007. aasta maamaksu** saab tasuda alates 20. maist kuni 01. juunini k.a juhatusel liikmete Maimu Vainola või Hele-Mai Reinu kätte.
RÜ Brikett Juhatus
Info telef 53824253

12. mail kell 10.00 toimub Puhja alevikus Turba AO kaupluse juures KEVADLAAT

Müügil istikud, lilled, taimed, toidu- ja tööstuskaubad.
Tulge ostma ja müüma!
Korraldab Elva Aianduse ja Mesinduse Selts
Info tel 5260007
Milvi Sepp

PUHJA TANKLA vajab maist kuni septembrini

ASENDUSTÖÖTAJAT

Vajalik:
hea suhtlemisoskus,
riigikeele valdamine

Kasuks tuleb:
eelnev kogemus teenindajana,
ettevõtlikkus,
oskus kasutada arvutit,
võrkeelte oskus.

Pakume:
häid kolleege,
vahetustega tööd,
väljaõpet töökohal,
korralikku palka.

CV koos kontaktandmetega palun saata aadressil:
aivar.sander@neti.ee

Lisainfo tel. 5053841